

Nr 175.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till statens polisskola för budgetåret 1954/55 m. m.; given Stockholms slott den 12 mars 1954.

Kungl. Maj:t vill härmed under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

Gunnar Hedlund.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen framläggs förslag om höjning av utbildningskapaciteten vid statens polisskola, särskilt vad beträffar konstapelsklassen, samt införande av vissa nya kurser vid skolan. Skolan föreslås bli organiserad med en huvudskola i Stockholm, avsedd för all vid skolan förekommande utbildning, och 6 avdelningsskolor, varav 3 nyinrättade, i Norrköping, Malmö, Göteborg, Örebro, Gävle och Luleå, avsedda för i huvudsak utbildning endast i konstapelsklassen. Utbildningskapaciteten i skolan vad gäller konstapelsklassen höjes från 475 elever till normalt 600 elever för läsåret. Med hänsyn till nuvarande utbildningsbalans skall dock för budgetåret 1954/55 plats beredas för 690 elever.

Vid huvudskolan i Stockholm skall enligt förslaget inrättas 3 nya tjänster såsom heltidslärare. Timlärararvodena föreslås bli höjda, varjämte medel åskas för viss engångsanskaffning av bl. a. kriminalteknisk materiel.

Skolans avlönings- och omkostnadsanslag föreslås ökade med sammanlagt 342 000 kronor till 976 000 kronor för budgetåret 1954/55.

I propositionen föreslås även grunder för fördelningen mellan staten och polisdistrikten av de arvoden m. m., som skall utgå till elever i konstapelsklassen enligt propositionen den 12 februari 1954, nr 75, med förslag an-
1 — *Bihang till riksdagens protokoll 1954. 1 saml. Nr 175.*

gående polispersonalens avlöningsförmåner m. m. Enligt dessa grunder kommer staten att bära den del av kostnaderna, som kan anses belöpa på de för polislönerna statsbidragsberättigade polisdistrikten, för nästa budgetår jämte vissa resekostnader beräknade till ca 400 000 kronor.

Förslag lämnas även om statens deltagande i vissa polisdistrikts kostnader enligt bestämmelser i nämnda proposition nr 75/1954 för avlöning och traktamente m. m. till polispersonalen under tjänstledighet för högre utbildning vid polisskolan. Statens kostnader härför har beräknats till 490 000 kronor.

Av förslagen i propositionen följer, att staten i fortsättningen i princip kommer att bära samtliga kostnader för utbildning vid polisskolan av den del av statspolisstädernas polispersonal, som är avsedd för tjänstgöring vid statspolisen.

Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 mars 1954.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och civildepartementen anmäler chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Hedlund, fråga om anslag till statens polisskola för budgetåret 1954/55 m. m. samt anför.

I. Inledning.

De anslag under polisväsendet, som hänför sig till statens polisskola, har i årets statsverksproposition, elfte huvudtiteln, punkterna 190—191, upptagits med allenast preliminärt beräknade belopp, tillhopa 1 160 000 kronor. Anledningen till att dessa punkter jämte en del andra polisväsendet berörande punkter bröts ut ur statsverkspropositionen var den, att beredningen inom departementet av vissa reformer inom polisorganisationen, avseende bl. a. upprustning av ordningsstatspolisen och omorganisation av polisutbildningen, ännu icke var avslutad, då statsverkspropositionen framlades.

Frågan om en reform av polisutbildningen och den i samband därmed stående frågan om rekrytering av polispersonal har under senare tid i olika sammanhang aktualiserats. Sålunda tillkallade dåvarande chefen för inrikesdepartementet, med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 oktober 1948, särskilda sakkunniga — 1948 års polisutbildningskommitté — för att företaga utredning om polispersonalens rekrytering och utbildning. Den 1 augusti 1952 avgav kommittén sitt betänkande (SOU 1952: 30) med förslag om en genomgripande omläggning av rekrytering och utbildning m. m. Betänkandet har varit föremål för ett vidlyftigt remissförfarande.

Yttranden har sålunda avgivits av överståthållarämbetet och samtliga länsstyrelser. Överståthållarämbetet har bifogat yttrande av stadsfullmäktige i Stockholm samt polismästaren, kriminal-, trafik- och ordningspolisintendenterna därstädes. Vid länsstyrelsernas remissvar har fogats yttranden från samtliga landsfogdar utom landsfogdarna i Gotlands, Örebro, Jämtlands och Norrbottens län av vilka dock landsfogdarna i Gotlands och Jämtlands län deltagit i vederbörande länsstyrelses handläggning av ärendet. Vid länsstyrelsernas yttranden har även bifogats yttran-

den från 13 polismästare, 13 stads- och landsfiskaler, 13 kommuner, därav 1 lands- och 12 stadskommuner, ett landstings förvaltningsutskott, 12 länsavdelningar av föreningen Sveriges landsfiskaler, 2 länsavdelningar av föreningen Sveriges landsfiskalsassistenter samt 6 polisföreningar. Vidare har yttranden avgivits av riksåklagarämbetet — efter hörande av åklagarmyndigheterna i Stockholm, Göteborg och Malmö — överbefälhavaren, statskontoret, riksräkenskapsverket, socialstyrelsen, skolöverstyrelsen, byggnadsstyrelsen, medicinalstyrelsen, civilförsvarsstyrelsen, statens lönenämnd, statens studielånenämnd, statspolisintendenten, styrelsen för statens polis-skola, styrelsen för statens kriminaltekniska anstalt, kanslern för rikets universitet — efter hörande av rektorsämbetet vid Stockholms högskola samt högskolans stats- och rättsvetenskapliga faktultet — nämnden för antagande av aspiranter å landsfiskalstjänst, riksbrandinspektören — efter hörande av svenska brandskyddsföreningen — styrelsen för statens brand-skola, svenska stadsförbundet, svenska landskommunernas förbund, svenska landstingsförbundet, föreningarna Sveriges landsfogdar, Sveriges polismästare, Sveriges stadsfiskaler, Sveriges landsfiskaler, Sveriges poliskommissarier samt Sveriges landsfiskalsassistenter, Sveriges juristförbund, svenska polisförbundet, TCO, statstjänstemännens riksförbund, lärarföreningen vid statens polisskola samt Stockholms kriminalpolisförening.

Jag kommer i fortsättningen att redogöra för de delar av betänkandet jämte däröver avgivna remissyttranden, som är av betydelse för de förslag jag kommer att framlägga.

Tidigare denna dag har Kungl. Maj:t på min hemställan beslutat att för riksdagen framlägga en proposition (nr 174) med förslag om betydande utökning av ordningsstatspolisen. Detta förslag bygger i huvudsak på ett av 1953 års trafiksäkerhetsutredning (utredningsman: landshövdingen E. Mossberg) den 5 januari 1954 till chefen för kommunikationsdepartementet överlämnat betänkande med förslag om förstärkning av statspolisorganisationen i syfte att därigenom möjliggöra en effektivare övervakning av trafiken (betänkandet är stencilerat). I den mån dessa utökningar påkallar förstärkning av utbildningskapaciteten vid statens polisskola kommer de att behandlas i det följande. I detta sammanhang må nämnas, att den av 1953 års riksdag efter förslag i propositionen nr 171 godkända förstärkningen av kriminalstatspolisen även ställer ökade krav på polisskolans kapacitet.

Kungl. Maj:t har den 12 februari 1954 på chefens för civildepartementet hemställan framlagt proposition (nr 75) angående polispersonalens avlöningsförmåner m. m., vari hemställes om bemyndigande för Kungl. Maj:t att utfärda ett statligt avlöningsreglemente för polispersonalen i riket. Enligt förslaget skall vissa elever i konstapelsklassen vid statens polisskola under skoltiden äga åtnjuta dagavvoden jämte resekostnadsersättning och traktamente för resor till och från skolan, medan övriga elever skall vara

berättigade till oavkortad lön jämte traktamente m. m. under skoltiden förutsatt att de är underkastade bestämmelserna i sagda reglemente. Grunderna för fördelningen mellan staten och polisdistrikten av dessa ersättningar kommer att behandlas i det följande.

II. Gällande ordning för rekrytering och utbildning.

Rekryteringen till polismannabanan sker normalt genom direkt anställning såsom *extra polisman* utan att vederbörande först erhållit någon på polisyrket riktad utbildning eller undergått provtjänstgöring till utvärdering av hans lämplighet för detta yrke. På en del håll har dock utbildats ett system med antagande av polisaspiranter, som får praktisera utan lön eller mot lägre lön än den, som tillkommer extra polismän.

Enligt bestämmelse i polisreglementet skall extra polisman tillsättas genom *förordnande tills vidare*. I polisdistrikt, som helt eller delvis består av stad, meddelas förordnandet av polischefen och för övriga distrikt av länsstyrelsen. När fråga är om vikariatsförordnande äger emellertid varje polischef meddela sådant under tid icke överstigande sex månader. Den extra anställningen är för den förordnade av ganska osäker natur. Extra polisman, som ej varit anställd vid polisväsendet minst två år i följd, må nämligen skiljas från sin anställning, när helst tjänsten det kräver. Håller vederbörande icke måttet eller visar han sig direkt olämplig, bör polischefen tillse, att den anställde blir skild från tjänsten. Genom denna anordning finnes sålunda möjlighet att låta den extra anställningen fullgöra samma funktion som en föreskriven provtjänstgöring.

För att kunna förordnas till extra konstapel eller extra fjärdingsman skall sökande uppfylla vissa *fordringar*, som är angivna i polisreglementet. Såsom kompetensvillkor fordras *att* sökanden fyllt 21 år, *att* han vid företagen läkarundersökning funnits i fysiskt hänseende lämplig såsom polisman, *att* han har sådan medborgerlig inställning att han kan antagas komma att städse tillförlitligt fullgöra sin tjänsteplikt, *att* han är känd för ordentligt levnadssätt och pålitlighet, *att* han har gott omdöme och lugnt sinnelag *samt att* han förvärvat för tjänsten erforderlig allmänbildning.

Vad som skall förstås med det i kompetensföreskrifterna uttryckta kravet på en för tjänsten erforderlig allmänbildning har icke preciserats. Det är överlämnat åt de myndigheter, som antager de sökande, att avgöra, när detta kompetenskrav skall anses uppfyllt. Vad tillsättande myndighet på ett håll anser vara för tjänsten erforderlig allmänbildning godtages icke alltid av annan sådan myndighet. Tillämpningen av kompetensvillkoren kan också bli ojämn hos en och samma myndighet beroende på att tillgången på aspiranter för nyanställning växlar från tid till annan.

I detta sammanhang märkes, att inrikesministern i ämbetsskrivelse till samtliga länsstyrelser den 2 april 1948 fäst länsstyrelsernas uppmärksam-

het på vikten av att frågan om polispersonalens *medborgerliga pålitlighet* beaktas vid rekryteringen av de olika poliskårerna. Detta borde enligt skrivelsen ske genom förfrågningar hos olika kommunala myndigheter och enskilda förtroendemän eller andra välunderrättade och omdömesgilla personer. Endast sådana personer, som erhållit goda vitsord om sin allmänna lämplighet och befunnits ha en sådan inställning till vår demokratiska samhällsordning, att de kunna förväntas under alla förhållanden komma att tillförlitligt fullgöra sin tjänsteplikt, borde vid nyanställning godtagas som polismän.

I de *större städerna* får de nyantagna polismännen till en början åtnjuta undervisning av polisbefälet för inhämtande av grundläggande kunskaper i polistjänst. Undervisningen är planmässigt upplagd såsom en kurs och sker i form av föreläsningar och demonstrationer. Avseende fästes främst vid viktigare polisförfattningar samt polismans uppträdande. Jämsides härmed får de nyanställda bestrida viss tjänstgöring å polisstation och öva sig i yttre lokalisering. Efter någon tid får de följa erfarna konstaplar under tjänsteutövning för att lära hur polistjänsten utomhus fullgöres i praktiken. Sedan denna grundläggande utbildning avslutats, betros de extra polismännen med att tjänstgöra helt på egen hand.

I de *mindre städerna och på landsbygden* är det däremot icke ovanligt att polismännen efter endast några korta instruktioner får taga itu med sina arbetsuppgifter.

Utbildningen av polispersonal sker vid statens polisskola, som består av en huvudskola i Stockholm och särskilda avdelningsskolor i Göteborg, Malmö och Luleå. Statens polisskola står under ledning av en styrelse och en rektor, som leder huvudskolan. Avdelningsskolorna ledes av arvodesavlönade föreståndare samt står under styrelsens och rektors tillsyn. Skolan omfattar fyra klasser, nämligen *konstapelsklassen*, *överkonstapelsklassen*, *kommissarieklassen* och *polischefsklassen*. Undervisning i samtliga dessa klasser meddelas vid huvudskolan. Vid avdelningsskolorna meddelas undervisning enbart i konstapelsklassen.

Undervisningen i *konstapelsklassen* omfattar högst 21 arbetsveckor. Vid huvudskolan i Stockholm gives årligen två kurser. Den ena börjar den 2 januari, medan den andra kursen inledes den 25 juli. Vad avdelningsskolorna beträffar äger styrelsen bestämma om kurstidernas förläggning under läsåret. Konstapelsklassens kursplan upptager undervisning i följande ämnen: ordningspolistjänst, kriminalpolistjänst, polisförfattningar, straffrätt med straffprocessrätt, stats- och kommunalkunskap, civilrätt, exekutionsväsende, modersmålet, socialkunskap, psykologi, samarithjälp, civilförsvartjänst, vapnens bruk och stridstaktik samt fysisk träning.

Genomgång av konstapelsklassen med godkända betyg utgör villkor för erhållande av befattning såsom ordinarie konstapel eller ordinarie fjärdingsman.

Polisman, som erhållit ordinarie anställning, kan vinna inträde i *överkonstapelsklassen* vid statens polisskola. Att med godkända betyg ha genomgått denna klass utgör villkor för förordnande till ordinarie kriminalkonstapel, biträdande överkonstapel och överkonstapel. Utbildning i överkonstapelsklassen skall anordnas en gång varje läsår och pågå under högst 28 veckor med början den 1 oktober. Följande ämnen är upptagna i kursplanen: ordningspolistjänst, kriminalpolistjänst, polisförfattningar, straffrätt med straffprocessrätt, civilrätt, rättsmedicin, socialkunskap, psykologi, civilförsvartjänst, vapnets bruk och stridstaktik samt fysisk träning.

Den, som vill nå befordran till biträdande kommissarie eller kommissarie, måste enligt polisreglementet ytterligare genomgå *kommissarieklassen*. Undervisning i denna klass anordnas vid statens polisskola de år Kungl. Maj:t bestämmer, med början den 1 mars, och omfattar högst 15 veckor. Sedan 1946 har kurs i kommissarieklassen förekommit årligen. Kursplanen innehåller följande ämnen: ordningspolistaktik, kriminalpolistjänst, polisförfattningar, straffrätt med straffprocessrätt, rättsmedicin, socialkunskap, psykologi, civilförsvartjänst samt vapnets bruk och stridstaktik.

För vinnande av behörighet att inneha landsfogde- eller landsfiskaltjänst eller annan högre befattning inom polis- och åklagarväsendet fordras genomgång av *polischefsklassen* vid statens polisskola. Undervisning i denna klass anordnas de år Kungl. Maj:t bestämmer, och kursen omfattar högst 22 veckor. Sedan 1945 har polischefskurs förekommit årligen. Följande ämnen är upptagna på kursplanen: ordningspolistjänst, kriminalpolistjänst, polisförfattningar, rättsmedicin, bokföring, socialkunskap, psykologi, kameralkunskap, motorfordonskunskap, civilförsvartjänst samt vapnets bruk och stridstaktik.

Undervisningen vid huvudskolan i Stockholm ombesörjes av rektor och fyra heltidsanställda lärare, varav två undervisa i juridiska ämnen, en företrädesvis i ämnet ordningspolistjänst och en företrädesvis i ämnet kriminalpolistjänst. Rektor skall meddela undervisning i den omfattning styrelsen bestämmer, dock minst 12 timmar per vecka för läsår räknat. Heltidslärarna är skyldiga att undervisa minst 24 timmar per vecka. Härutöver bedrivs undervisning vid huvudskolan av ett stort antal timlärare, omkring 120 personer. Vid avdelningsskolorna bedrivs undervisningen helt av timlärare. Vid huvudskolan finnes kansli bestående av fem befattningshavare, nämligen en kansliskrivare i lönegrad Ce 15, ett kanslibitråde i lönegrad Ce 11 och tre tjänster inom den för biträdespersonal gällande befodringsgången. Härutöver finnes vid huvudskolan ett laboratoriebiträde i lönegrad Ce 11.

Utöver angiven undervisningsskyldighet har rektor enligt skolstadgan bl. a. följande åligganden, nämligen att noga följa undervisningens gång och elevernas uppförande och att om dem söka vinna en så fullständig och noggrann kännedom som möjligt, att fastställa läsordning och i samråd

med vederbörande lärare bestämma uppgifter för skriftliga prov, att bereda och föredraga de ärenden, vilka det ankommer å styrelsen att handlägga, samt att omhänderha skolans medelsförvaltning. — Heltidslärarna i juridik är skyldiga att biträda rektor i ärenden av expeditionell natur.

Rektor är placerad i lönegrad Ca 37, medan de heltidsanställda lärarna i juridiska ämnen är placerade i lönegrad Ce 31. De båda heltidslärarna i polisiära ämnen, som under tjänstgöringen vid polisskolan är tjänstlediga från tjänster som ordinarie polismän, uppbär envar arvoden å f. n. 17 496 kronor för år. Ersättningen till timplärare må enligt av Kungl. Maj:t senast utfärdade bestämmelser som regel icke överstiga, i konstapelsklassen 13 kronor 80 öre och i övrigt 16 kronor 35 öre för undervisningstimme.

Elevantalet vid statens polisskola har efterhand kommit att öka betydligt och uppgår för innevarande budgetår till 855 personer fördelade å 31 avdelningar, nämligen en i polischefsklassen (28 elever), en i kommissarieklassen (31 elever), 12 i överkonstapelsklassen (320 elever) och 17 i konstapelsklassen (476 elever). I 10 avdelningar av konstapelsklassen sker undervisning av sammanlagt 266 elever utanför huvudskolan i Stockholm, nämligen med fyra avdelningar vid envar av avdelningsskolorna i Göteborg och Malmö och med två avdelningar vid avdelningsskolan i Luleå. För jämförelse må nämnas, att under budgetåren 1938/39 och 1945/46 undervisning meddelades omkring 375 resp. 518 elever. Under ettvar av dessa budgetår meddelades dock undervisning i klass motsvarande konstapelsklassen till omkring 50 elever i den då i kommunal regi bedrivna polisskolan i Göteborg. — Antalet sökande till polisskolans olika klasser har alltid överstigit antalet tillgängliga elevplatser. Särskilt har detta varit fallet i överkonstapels- och konstapelsklasserna.

III. Organisations- och anslagsfrågor rörande polisskoleväsendet m. m.

1. 1948 års polisutbildningskommitté.

Kommitténs förslag.

Inledningsvis kritiserar kommittén gällande ordning för rekryteringen av polispersonal och nämner härvid bl. a. följande olägenheter. Den lokala handläggningen hos polischeferna av dessa frågor medför, att bedömningen av aspiranterna blir ojämn varjämte garantierna för att icke kvalificerade personer beredes tillträde till polisbanan får anses vara otillräckliga. En stor brist är även, att anställning som extra polisman ofta vinnes utan föregående praktisk eller teoretisk utbildning och utan att lämpligheten som polisman prövats. I detta sammanhang må nämnas, att utredningen redovisar uppgifter varav framgår att det i allmänhet dröjer mellan ett

och två år från första anställning vid polisväsendet, innan antagen extra polisman vinner inträde i statens polisskolas konstapelsklass.

För att avhjälpa rådande brister ifråga om rekrytering och utbildning föreslår kommittén följande ordning.

För rekrytering av polispersonal indelas riket i *rekryteringsområden*. Varje län bildar ett sådant område, varjämte de städer, f. n. fem, till vilka landsfogdes polisledande verksamhet icke sträcker sig, utgör egna rekryteringsområden. Antagning av de sökande till polisbanan överlämnas åt särskilda organ, kallade *rekryteringsnämnder*. En sådan skall finnas i varje rekryteringsområde. Såsom självskrivnen ordförande skall landshövdingen resp. överståthållaren fungera. I nämnd skall vidare ingå vederbörande landsfogde (polismästare), två av landstinget (stadsfullmäktige) utsedda kommunala representanter och en personalrepresentant, utsedd efter förslag av styrelsen för svenska polisförbundet.

Antagningsförfarande skall äga rum en eller, om så erfordras, två gånger om året å bestämda tider. Den *grundläggande* polisutbildningen skall föreslås vid *lokala polisskolor* i Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Gävle, Sundsvall och Luleå. Aspiranterna placeras först i en *lägre polis-aspirantkurs* om 10 veckor. Denna kurs åsyftar dels att giva eleverna en god medborgerlig fostran genom undervisning framförallt i samhällslära i vidsträckt mening och i svenska språkets behandling dels ock att bibringa dem en viss fackutbildning. Omedelbart efter det eleverna genomgått ifrågasvarande kurs med godkända vitsord skall de placeras för *utbildningstjänstgöring*, som normalt kommer att omfatta omkring 20 veckor. Under utbildningstjänstgöringen, som för huvuddelen av aspiranterna skall förläggas till såväl stad som landsbygd, skall de stå under sådan ledning, att deras lämplighet för praktisk polistjänst blir tillfredsställande prövad. De aspiranter, som rekryteringsnämnderna godkänner för fortsatt utbildning, skall regelmässigt antagas för genomgång av en *högre polis-aspirantkurs* om 20 veckor. Denna kurs åsyftar att utveckla och fullborda den grundläggande utbildningen till polisman. Den som blivit godkänd vid genomgång av sagda kurs har därmed uppfyllt vad som i teoretiskt hänseende fordras för att erhålla ordinarie befattning i lägsta graden inom polisväsendet.

Utöver föreslagen grundläggande utbildning vid lokal polisskola föreslår kommittén, att vid sådan skola vid behov skall anordnas *fortbildningskurs i polistjänst*, under omkring 4 veckor, omfattande huvudsakligen utredningsarbete och avsedd för ordinarie polismän i den lägsta tjänstegraden. På den centrala skolmyndighetens föranstaltande skall även vid sådan skola kunna anordnas *särskilda kurser i olika ämnen* såsom motorlära och trafikundervisning för skolungdom.

För den *högre polisutbildningens del* föreslås, att den nuvarande huvudskolan i Stockholm ombildas till en polishögskola; den föreslagna lokala

polisskolan i Stockholm skall i administrativt och organisatoriskt hänseende anslutas till polishögskolan. Den nuvarande överkonstapelsklassen föreslås skola ersättas med en *huvudkurs* om 24 veckor och en *fortsättningskurs* om 5 veckor, båda kompetensgivande till olika befattningar inom polisväsendet. Kommissarieklassen föreslås i stort sett oförändrad. Även polischefsklassen föreslås bli oförändrad, dock att landsfiskalsaspiranterna före inträdet i denna klass skall genomgå en *grundkurs för landsfiskalsaspiranter* om 7 veckor. Härjämte föreslås, att vid polishögskolan vid behov skall anordnas *specialkurser* inom olika viktiga områden, t. ex. kurs i fotografering, kurs för brottsplatsundersökare samt kurs rörande förhör med barn.

Beträffande *lokalfrågan* för polisskoleväsendet uttalar kommittén, att några av de föreslagna polisskolestäderna utlovat att ställa provisoriska lokaler till förfogande utan kostnad för statsverket i likhet med vad redan vore fallet i Göteborg och Malmö. Kommittén har även räknat med att några städer skola ställa provisorisk normalinredning för skoländamål till förfogande. Kommittén, som uttalar, att de av staten för polisskolan i Stockholm tillhandahållna lokalerna är otillräckliga för nuvarande behov och helt i avsaknad av väsentliga lokaliteter för en institution av dennas storlek och betydelse, föreslår, att denna lokalfråga göres till föremål för särskild utredning.

Om de mer eller mindre provisoriska lokaler för polisskolor, som nyss omtalats, på grund av sedermera vunnit erfarenhet anses böra bestå för polisskoleändamål eller avlösas av andra och mera ändamålsenliga lokaler, bör enligt kommittén statsverket självt bestrida lokalkostnaderna. Detta kan ske genom bidrag till byggnadskostnader eller erläggande av hyra eller i båda formerna, allt efter förhandling med vederbörande kommun eller annan intressent.

Vad gäller antalet *elevplatser* för läsår vid polisskoleväsendet beräknas detta av kommittén till omkring 550 för undervisning motsvarande nuvarande konstapelsklassen, medan antalet platser i klass motsvarande nuvarande överkonstapelsklassen uppskattas till omkring 250. För kommissarie- och polischefsklasserna räknas med ett utbildningsbehov av 40 respektive 30 elever. — De av kommittén angivna beräkningarna grundar sig på bilagorna I—L i betänkandet, vilka uppgjorts med stöd av uppgifter från bl. a. landsfogdarna samt polismästarna i Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping och Hälsingborg.

Kommittén föreslår, att *polisskoleväsendets ledning* såsom f. n. skall utövas av en styrelse. I samband härmed föreslås, att dagarvode skall utgå till icke självskriven styrelseledamot. Den nuvarande *rektorstjänsten* bör förändras till en befattning som polisöverdirektör och rektor med löneställning i lägst lönegrad Cp 15, i samband varmed befattningshavarens åliggande att meddela undervisning minst 12 timmar varje vecka i medel-

tal för läsår räknat bör minskas till att omfatta högst åtta timmar för vecka. Beträffande undervisningsskyldigheten erinrar kommittén om att vissa läroverksrektorer, oaktat läsåret är kortare vid läroverken än vid polisskolan, kan få undervisningsskyldigheten minskad, i vissa fall intill fem timmar per vecka. Kommittén uttalar, att skolchefens åligganden huvudsakligen bör ligga på det administrativa området, varför undervisningsskyldigheten bör begränsas att endast ske i den omfattning, som är erforderlig för att han med full förståelse för undervisningens aktuella problem skall kunna på bästa sätt handlägga förekommande ärenden rörande polisskoleväsendet. Härutinnan åberopas särskilt den betydelsefulla inspektionsverksamheten beträffande de lokala polisskolorna, övervakningen av undervisningen och därigenom tillsyn över att kursfordringarna upprätthålles på ett enhetligt sätt, samt rådgivning och vägledning åt eleverna. För den föreslagna löneställningen åberopas särskilt densamma för seminarierektorer (lönegrad Cb 14 jämte avlöningsförstärkning om 1 008 kronor för år) samt cheferna för statens hantverksinstitut (lönegrad Cp 15) och statens kriminaltekniska anstalt (lönegrad Cp 14).

Kommittén föreslår vidare följande *personalförändringar* vid undervisningsanstalten i Stockholm. Tre nya tjänster som heltidslärare inrättas, nämligen en i juridiska ämnen samt en i ettvarvt av ämnena ordnings- respektive kriminalpolitjänst. I samband härmed föreslås ordinarieättning av samtliga tre lärartjänster i juridiska ämnen med placering av en i lönegrad Ca 35 och de båda övriga i Ca 33. Tjänsterna skall benämnas polisskoleintendent respektive biträdande polisskoleintendent. Polisskoleintendenten skall tillika vara sekreterare i skolstyrelsen och i viss utsträckning svara för skolchefen vid förfall för denne. — Arvodet föreslås höjt för samtliga fyra lärare i polistjänst till att utgöra högsta överkonstapelslön i Stockholm jämte ett tilläggsarvode om 2 500 kronor för år. Alternativt föreslås inplacering i lönegrad Ce 27. Dessa lärare bör enligt kommittén givas kommissaries tjänsteställning under anställningen.

För samtliga heltidsanställda lärare, som nu har en undervisningsskyldighet av minst 24 timmar för vecka, föreslås en ändring av skyldigheten till att omfatta 20—24 timmar i veckan efter styrelsens bestämmande. Av betänkandet framgår att detta förslag till viss del förestavats av att dessa lärare skall biträda vid ifrågasatta korrespondenskurser och inträdesprov till skolan. Härutöver föreslås förstärkning av kansliet genom förändring av kansliskrivartjänsten till befattning som registrator och kassör i Ca 18, kanslibiträdestjänsten till kontorist i Ca 13 och en av tjänsterna i beföringsgången till kanslibitråde i Ce 11. Slutligen föreslås förbättring av laboratoriebiträdets löneställning till lönegrad Ca 13 jämte inrättande av en tjänst som expeditivsvakt i Ce 10.

Lokal polisskola föreslås som förut skola förestås av arvodesavlönad

föreståndare. Någon fast anställd personal skall icke finnas vid dessa skolor utan undervisningen skall helt ombesörjas av timlärare.

Ersättningen till timlärare, vilka, förutom vid de lokala polis-skolorna, även i avsevärd utsträckning måste användas vid utbildningsanstalten i Stockholm, anser kommittén böra höjas till att i allmänhet motsvara, för undervisning i klass motsvarande den nuvarande konstapelsklassen 20 kronor och i övriga klasser 25 kronor för undervisningstimme.

I fråga om *polis-skoleelevernas ekonomiska villkor* under utbildningstiden föreslås, såvitt avser den grundläggande utbildningen, att eleverna av statsmedel skall tillerkännas arvoden om 10 kronor för dag jämte ersättning för kostnaderna för resa till och från polis-skola.

Av betydelse för frågan om ersättningen åt polis-skoleeleverna anser kommittén bl. a. vara förekomsten av kungörelsen den 30 april 1948 angående lån med statlig kreditgaranti (garantilån) åt den som genomgått polis-skola (nr 210). Enligt kungörelsen kan polisman, som är anställd vid polis-distrikts polisväsen och som genomgått utbildningskurs vid statens polis-skola, till underlättande av en planmässig amortering av ådragna utbildningsskulder erhålla garantilån. Om synnerliga skäl är därtill, må lånet — förutom skulder föranledda av utbildningskurs vid polis-skolan — avse även skulder, som hänför sig till praktikanttjänstgöring. Vid fastställande av lånets storlek tages hänsyn till förhållanden, som inverkat på skuldsättningen. Något maximibelopp är icke fastställt. Amorteringstiden må bestämmas till högst tio år. Amorteringsfrihet under viss tid kan erhållas. Intill den 1 mars 1952 har 168 ansökningar från polismän om garantilån överlämnats till garantilånenämnden. De flesta ansökningarna avser skulder för deltagande i utbildningen i konstapelsklassen. 142 lån har beviljats, representerande en sammanlagd kapitalskuld av 385 740 kronor. Varje lån uppgår sålunda i medeltal till 2 716 kronor.

Kommittén erinrar även om att de av dåvarande chefen för socialdepartementet i oktober 1946 tillkallade sakkunniga för att verkställa utredning rörande polismännens utbildningskostnader m. m. i ett den 29 oktober 1947 avgivet betänkande (stencilerat) rörande *polispersonalens ekonomiska förhållanden under polis-skoleutbildningen* föreslagit, att alla elever i konstapelsklassen av statsmedel skulle tillförsäkras en viss ersättning, i princip utgörande 250 kronor respektive — för familjeförsörjare — 400 kronor för månad jämte ersättning enligt allmänna resereglementet för resa till och från utbildningskurs. — De sakkunnigas förevarande förslag har icke föranlett någon åtgärd.

Med det av kommittén beräknade rekryteringsbehovet av 550 man för år och under antagande av att vikariats- eller extra tjänstgöring kommer att äga rum under 90 av utbildningens 354 dagar beräknas *de årliga kostnaderna* för arvoden till $(550 \times 264 \times 10)$ 1 452 000 kronor. Härtill kommer reseersättningarna med omkring 30 000 kronor för år.

Enligt kommittén bör polisutbildningen principiellt anses vara en statlig angelägenhet. I enlighet härmed föreslås, att staten svarar för samtliga utbildningskostnader för polisaspiranterna, sålunda även för betalningen av dagarvodena.

Därest det statsfinansiella läget icke anses tillåta, att staten utöver kostnaderna för polisskoleverksamhetens bedrivande ensam åtager sig de kostnader, som är förenade med elevernas uppehälle under utbildningstiden, framlägges ett alternativt förslag om bidrag till utbildningskostnaderna från landstingen och städerna utanför landsting med hälften av de angivna årliga beloppen. Såsom skäl för att dessa kostnader lägges på landstingen och ej på polisdistrikten åberopas bl. a. att på grund av det nya rekryterings- och utbildningssystemets anordning aspiranterna — utom de för Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping och Hälsingborg antagna — icke är knutna till något bestämt distrikt på sätt som för närvarande är fallet med de flesta elever i konstapelsklassen.

De av *kommunerna utbetalade ersättningarna* till eleverna i konstapelsklassen vid statens polis-skola uppskattas av kommittén till i genomsnitt 550 000 kronor för år. Den flerstädes fortgående personalförstärkningen inom polisväsendet m. m. anses berättiga till antagandet, att de samlade kommunala ersättningarna för år till konstapelsklassens elever inom kort kommer att uppgå till omkring 700 000 kronor. Därmed skulle de kommunala ersättningarna motsvara ungefär hälften av den summa, som enligt beräkningarna föreslagits för dagarvoden till polisaspiranterna. Enligt kommittén bör en skälighetsavvägning leda till att staten å ena sidan samt landstingen och landstingsfria städer å andra sidan svarar för ifrågavarande kostnader till lika delar.

Remissyttranden.

Förslaget till ny ordning för rekrytering av polispersonal har av flertalet remissmyndigheter hälsats med tillfredsställelse. Tanken att låta särskilda rekryteringsorgan omhändera rekryteringen och därefter följa den antagne under den grundläggande polisutbildningen anses sålunda på ett lämpligt sätt råda bot på de av kommittén påtalade olägenheterna med nuvarande ordning.

Bland de *tillstyrkande* remissinstanserna har åtskilliga länsstyrelser framhållit den psykologiska betydelsen av att de föreslagna rekryteringsnämnderna kommer till stånd. I detta hänseende uttalar *länsstyrelsen i Malmöhus län*.

Vad kommittén i principiellt avseende anfört beträffande rekryteringsområden och rekryteringsnämnder finner länsstyrelsen vara riktigt. Inrättandet av rekryteringsnämnder är helt i linje med den utveckling som för närvarande äger rum på skilda samhällsområden, och kan antagas bli till gagn för polisväsendet, icke minst ur psykologisk synpunkt, för främjandet av ett gott förhållande mellan allmänheten och polisen.

Bland dem som *avstyrker* märkes *länsstyrelsen i Västmanlands län*, som uttalar, att inrättandet av rekryteringsnämnder skulle innebära en påtaglig överorganisation. Enligt länsstyrelsens mening torde de uppgifter, som skall tillkomma nämnden, lika väl men med mindre omgång och lägre kostnader kunna fullgöras av länsstyrelsen eller genom landsfogden.

En grupp remissinstanser vill tillerkänna de föreslagna nämnderna en blott *rådgivande* funktion, varvid rekryteringsmyndighet skulle vara landsfogden resp. polischefen i polismästarstäderna. *Överståthållarämbetet* har utvecklat denna tankegång på följande sätt.

För Stockholms del liksom för övriga städer, som anses böra utgöra särskilda rekryteringsområden, är det möjligt att samordna rekryterings- och tillsättningsmyndigheterna genom att på sätt polismästaren föreslagit göra polischefen till rekryteringsmyndighet. Det intresse av ett allmänt medborgerligt inflytande över rekryteringen, som ansetts motivera att två av stadsfullmäktige valda ledamöter skall ingå i nämnden, synes kunna tillgodoses på det sätt, att dessa jämte en representant för polispersonalen, utsedd på det sätt kommittén föreslagit, bildar en rådgivande nämnd, som har att granska de till rekryteringsmyndigheten inkomna ansökningarna och avgiva yttrande över desamma. *Överståthållarämbetet* har för sin del intet att erinra mot att granskningen avser samtliga ansökningar. Avslår rekryteringsmyndigheten ansökan från en person, vars antagning nämnden tillstyrkt, bör nämnden erhålla underrättelse härom med angivande av skälen för avslaget. Om rekryteringsmyndighetens avslag föranletts av tvekan, huruvida sökanden äger en sådan medborgerlig inställning, att han kan antagas komma att städse fullgöra sin tjänsteplikt, synes dock av sekretesskäl någon närmare motivering till beslutet icke behöva lämnas. Ämbetet är för sin del benäget att förorda vetorätt för nämnden så tillvida, att en sökande ej finge anlagas mot nämndens avstyrkande. Med en så anordnad rekrytering torde någon besvärsrätt icke böra ifrågakomma.

För de rekryteringsområden, vilka skall bestå av ett flertal polisdistrikt med skilda tillsättningsmyndigheter ifråga om den extra polispersonalen, är det dock icke möjligt att verkställa en sådan samordning mellan rekryteringsmyndighet och tillsättningsmyndighet, som här ovan föreslagits beträffande de städer, som skulle vara egna rekryteringsområden. Lämpligast synes vara att länspolischefen, d. v. s. landsfogden, i dessa fall göres till rekryteringsmyndighet med en rådgivande nämnd vid sin sida.

Beträffande rekryteringsnämndernas sammansättning har kritik icke riktats mot vare sig kommun- eller personalrepresentanters ledamotskap i nämnd. Däremot har i många fall ifrågasatts lämpligheten av att betunga landshövdingen med ordförandeskapet i nämnd utan i stället uttalats, att landsfogden i egenskap av länspolischef är bäst skickad att fullgöra uppdraget. Vidare har i flera yttranden med skärpa framhållits vikten av att de lokala polischeferna blir representerade i nämnden. *Föreningen Sveriges landsfiskaler* anför i detta sammanhang.

I fråga om rekryteringsnämndernas sammansättning anser sig föreningen böra påyrka, att en lokalpolischef, förslagsvis utsedd av länsstyrelsen, får

ingå såsom medlem. Det är ju dock lokalpolischeferna, som har det närmaste befälet över polispersonalen och till följd därav får anses ha den största möjligheten att erfarenhetsmässigt bedöma de frågor, som det skulle ankomma på rekryteringsnämnderna att avgöra.

Med avseende å förslaget att rekrytering skall företagas å viss tid, en eller i särskilda fall två gånger årligen, uttalar *landsfogden i Värmlands län*, att han icke är säker på att erforderlig tillströmning av sökande kommer att ske vid sålunda bestämda tider. Landsfogden erinrar om att rekrytering av landsfiskalselever var tänkt att ske på bestämda tider, men att denna ordning icke kunnat upprätthållas. Liknande farhågor uttalas av *landsfogden i Västerbottens län*.

I stort sett har utredningens förslag till grundläggande utbildning av polispersonalen mött remissmyndigheternas gillande. Kritiska anmärkningar mot utbildningsgången har dock framförts av bl. a. *länsstyrelsen i Norrbottens län* samt *landsfogdarna i Malmöhus och Värmlands län*, som föreslår, att polisaspiranterna efter antagningen skall erhålla viss tids praktik för att därefter genomgå en kurs motsvarande nuvarande konstapelsklassen vid polisskola. Önskvärdheten av centralt anordnad korrespondensundervisning under praktiktiden betonas.

De av utredningen föreslagna *fortbildningskurserna* för obehörade polismän tillstyrkes allmänt. *Styrelsen för statens polisskola* anför om behovet av dessa kurser följande.

De polismän, som icke får tillfälle att genomgå överkonstapelsklassen, erhåller för närvarande icke någon ytterligare teoretisk yrkesutbildning utöver den de erhållit vid beivrande av konstapelsklassen. Detta förhållande måste betecknas som en allvarlig brist. När därför kommittén föreslagit en *fortbildningskurs* i polistjänst närmast för sådana polismän, som icke kan erhålla ordinarie högre utbildning, anser styrelsen detta förslag vara mycket beaktansvärt.

Däremot har förslaget om uthyte av överkonstapelsklassen mot två särskilda kompetensgivande kurser, *huvudkurs* och *fortsättningskurs*, mött starkt motstånd. Härutinnan anför *styrelsen för statens polisskola*.

Även om vissa skäl i och för sig kan anföras för en dylik fortsättningskurs, ifrågasätter styrelsen dock, om det skall vara nödvändigt att låta en sådan kurs ingå i utbildningsprogrammet. Visserligen måste det vara värdefullt för polismännen att på ifrågavarande stadium få komma tillsammans i en kurs vid den högre utbildningsanstalten i huvudstaden och där utbyta erfarenheter ävensom taga del av nya rön och erfarenheter å det polisiära arbetsområdet. Ett realiserande av det förslag till fortsättningskurs, som kommittén framlagt, synes emellertid kunna medföra en icke önskvärd splittring av polistjänsten. I många fall skulle det måhända komma att visa sig vara mycket svårt att med hänsyn till polistjänstens behöriga fullgörande bereda ledighet åt de polismän, som önskade genomgå fortsättningskursen. En annan omständighet, som är ägnad att ingiva betänklighet, är att fortsättningskursen, ehuru endast omfattande 5 veckor, förutsättes

skola medföra kompetens för fortsatt befordran. Styrelsen anser därför att fortsättningskursen bör utgå ur undervisningsplanen.

I förevarande sammanhang uttalar styrelsen, att den finner benämningen polishögskola icke fullt egentlig i vad rör anstalten för den högre undervisningens bedrivande. I stället förordas namnet statens högre polisskola. — Benämningen polishögskola har allmänt kritiserats i remissyttrandena.

De föreslagna specialkurserna vid utbildningsanstalten i Stockholm har mötts med gillande. Kritik har riktats mot att ifrågasatta ämnesområden huvudsakligen endast avse kriminalpolisens område. *Föreningen Sveriges landsfogdar* anför härom.

Det synes icke vara ur vägen att föreslå specialkurser jämväl för ordningspolisbefäl, såsom specialkurser rörande trafik- och fordonskontroll samt polistaktiska specialiteter. Härjämte synes kunna ifrågakomma specialkurser i psykologi och arbetsledning.

Förslaget med en särskild grundkurs för landsfiskalsaspiranter före polischefsklassen har mött kritik från övervägande antalet remissinstanser. Anmärkningarna går ut på att aspiranterna, som numera skall ha avlagt distriktsåklagarexamen före polischefsklassen, väl bör kunna hävda sig med den andra gruppen i kursen. Härtill har påpekats, att därest utbildningsgången skulle ändras för landsfiskalsaspiranternas del, blir det också nödvändigt, att åter ändra den nyligen fastställda befordringsgången för dem.

Statskontoret anför, att man först, sedan rådande underskott på personal med för polistjänsten erforderlig grundutbildning avhjälpes, bör taga ställning till kommitténs förslag till fortbildningskurser, fortsättningskurs samt specialkurser av olika slag.

Några remissmyndigheter har behandlat förslaget om ytterligare decentralisering av den grundläggande polisutbildningen. *Styrelsen för statens polisskola* tillstyrker förslaget och finner förläggningen av de lokala polisskolorna lämplig. *Universitetskanslern* och *Stockholms högskolas stats- och rättsvetenskapliga fakultet* finner starka skäl tala för att den grundläggande och mera elementärt betonade undervisningen decentraliseras och förlägges till lokala polisskolor i olika delar av landet. *Länsstyrelsen i Stockholms län*, finner, att decentraliserings-tanken icke utförts så långt som varit önskvärt, och yttrar.

De lokala polisskolorna är sålunda utformade som osjälvständiga »filialer» till huvudskolan i Stockholm. De saknar till och med egna styrelser och är tydligen avsedda att i sin verksamhet bliva helt centraldirigerade. En sådan ordning synes knappast vara ägnad att främja utvinnandet av pedagogiska toppresultat eller att förskaffa de olika skolorna någon fastare förankring i vederbörande bygder.

Länsstyrelsen i Örebro län, poliskammaren i Örebro samt drätselkammaren därstädes föreslår, att det bör övervägas om icke en polisskola skulle kunna förläggas till staden samt framhåller stadens lämpliga geografiska läge.

Överståhållarämbetet, styrelsen för statens kriminaltekniska anstalt och föreningen Sveriges polismästare önskar, att frågan om undervisningens förläggande till internatskolor ytterligare överväges.

Beträffande frågan om tillhandahållandet av lokaler vid de befintliga polisskolorna i Göteborg och Malmö yttrar sig icke *stadsfullmäktige i Göteborg*, vilket torde få anses innebära, att staden icke är beredd att ställa lokaler till förfogande utöver de två lärosalar staden f. n. kostnadsfritt upplåter för skoländamål. *Stadsfullmäktige i Malmö* meddelar, att en planerad tillbyggnad av polishuset kan beräknas inrymma fyra lärosalar. Innan denna tillbyggnad är färdig kan man icke räkna med att lokaler utöver de två nuvarande lärosalarna skall ställas till förfogande. Fullmäktige säger sig ha svårt att inse, varför Malmö stad skulle utan ersättning tillhandahålla ej blott lokaler med belysning, städning m. m. utan också viss inredning, särskilt som elever från andra håll skall utbildas i skolan. Förhållandena i Stockholm åberopas som skäl mot att staden engageras i kostnaderna.

Beträffande de föreslagna nyinrättade polisskolorna i *Norrköping, Gävle, Sundsvall* och *Luleå* märkes att *stadsfullmäktige i Norrköping* meddelar, att några lokaler icke står till förfogande. — Av yttrandena från de övriga tre städerna får anses framgå, att de utan kostnad för statsverket är beredda att ställa erforderliga provisoriska lokaler till förfogande ävensom i viss utsträckning normalinredning för skoländamål.

Vad avser antalet elever inom polisskoleväsendet uttalar *statskontoret*, att det icke är motiverat, att inom polisskoleväsendets mera permanenta organisation inrymma en utbildningsverksamhet av den omfattning kommittén förordar. Den nuvarande polisskolan anses sålunda mer än väl kunna tillgodose det utbildningsbehov, som redovisats. En annan sak är att särskilt konstapelsutbildningen utvisar en betydande eftersläpning och att för den skull tillfälliga åtgärder kan vara påkallade för att förstärka skolans utbildningsmöjligheter.

Styrelsen för statens polisskola har utförligt behandlat behovet av elevplatser och därom anfört.

Det verkliga *platsbehovet i fråga om konstapelsutbildning* har visat sig i mycket stor utsträckning överskrida de flesta av de siffror, som upptagits i den av kommittén upprättade statistiken. För att avhjälpa det mest träng-
2 — Bihang till riksdagens protokoll 1954. 1 saml. Nr 175.

ande utbildningsbehovet har styrelsen, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, anordnat en extra kurs i en avdelning av konstapelsklassen med början den 1 oktober 1952. Till denna kurs uttogs endast polismän från huvudstaden, enär det för styrelsen framstod såsom särskilt angeläget att i första hand tillgodose stockholmspolisens behov. Trots att extra kurs anordnats och trots att uttagning av polismän från Göteborgs stad på grund av rådande lönekonflikt icke kunnat ske för deltagande i kurs under vårterminen 1953, har det likväl icke varit möjligt för styrelsen att tillgodose det återstående utbildningsbehovet.

Till upplysning om förhållandet mellan antalet sökande och antalet uttagna elever till konstapelsklassen under kalenderåren 1951—1953 må här intagas följande tablå:

	Konstapelsklassen					
	1951		1952		1953	
	Sökande	Uttagna	Sökande	Uttagna	Sökande	Uttagna
Stockholm		313		291		272
Göteborg.....		51		98		97
Malmö.....		54		55		60
Luleå		—		—		44
		565		444		473

Det måste emellertid anmärkas, att det verkliga utbildningsbehovet icke motsvaras av antalet sökande. Man måste nämligen räkna med bl. a. att det finns ett icke ringa antal polismän, som på grund av rådande förhållanden icke ansökt om inträde, ehuru de är i behov av den utbildning, som meddelas i konstapelsklassen. En annan omständighet, som måste beaktas, är förekomsten av vakanta tjänster i konstapelsgrad.

Under år 1953 har utbildats eller kommer att utbildas 473 elever i konstapelsklassen. Antalet polismän, som f. n. icke kan vinna inträde i denna klass utgör — om hänsyn jämväl tages till vakanta konstapelstjänster i Stockholm och Göteborg — för Stockholms stad 165, för Göteborgs stad 125 och för landet i övrigt 61 eller sålunda sammanlagt (165 + 125 + 61) 351. Antalet platser, som skolan, då det gäller konstapelutbildning, borde ha kunnat ställa till förfogande under år 1953, skulle sålunda rätteligen ha utgjort (473 + 351) 824. Vid 1954 års ingång kommer sålunda en balans på icke mindre än 351 platser att förefinnas. Ovan angivna siffra 824, som vilar på reell grund, bör jämföras med det i bilaga I i kommittébetänkandet angivna rekryteringsbehovet för 1953 av 454. Kalkylen visar sålunda att beräkningen för år 1953 slår fel med icke mindre än (824—454) 370 platser. Vad här sålunda angivits i siffror visar enligt styrelsens uppfattning, att stor försiktighet är påkallad vid ett bedömande av förut angivna statistiska uppgifter. Det är vidare att märka, att ett mycket stort antal polismän i riket, vilka vunnit anställning innan krav å genomgång av konstapelsklassen uppställdes för erhållande av ordinarie tjänst, alltjämt saknar polisutbildning. Enligt kommittén uppgick detta antal den 1 juli 1950 till 2 111. När en prognos skall ställas rörande rekryteringsbehovet beträffande personal i konstapelsgrad, är det också nödvändigt att taga hänsyn till den fortgående ökningen av personalkadrarna inom åtskilliga distrikt och inom statspolisorganisationen.

Samtliga inverkan omständigheter talar enligt styrelsens uppfattning för att rekryteringsbehovet för framtiden icke kan angivas till lägre genomsnittligt antal än åtminstone 600, och det förefaller mycket sannolikt, att man vissa år måste räkna med ett betydligt högre antal.

Vad härefter beträffar *behovet av elevplatser i den planerade huvudkursen* (överkonstapelsklassen) finner styrelsen även det uppgivna behovet vara för snävt tilltaget. Det förefaller styrelsen som om vederbörande polischefer vid sina beräkningar icke i tillbörlig grad räknat med avgång från polistjänsten i förtid av olika anledningar, t. ex. död, sjukdom och inträde på annan yrkesbana. Hänsyn måste även tagas till det utbildningsbehov, som kommer att bli en följd av den väsentliga utökning av kriminalstatspolisen, som Kungl. Maj:t föreslagit i propositionerna nr:ris 168 och 171 till 1953 års riksdag. Härutöver bör framhållas, att även ordningsstatspolisen torde komma att utökas under de närmaste åren. Ytterligare bör beaktas, att verkställd sammanslagning av vissa polisdistrikt till större enheter medfört, att ett antal nya befälstjänster inrättats inom dessa större polisdistrikt. Men icke nog härmed. Det kan nämligen icke, såsom kommittén själv påpekar, vara tillfyllest att utbilda allenast så många polismän, som motsvarar det absoluta behovet. Sålunda måste beaktas nödvändigheten av en viss marginal, så att det i princip för varje tjänst, som skall tillsättas, finns flera än en sökande. Härtill kommer ett visst behov av kompetenta vikarier. Vid bestämmande av angivna marginal bör givetvis också beaktas, att icke alla de polismän, som erhåller tillfälle att genomgå överkonstapelskursen, kan med säkerhet antagas absolvera kursen med för befordran tillräckliga betyg eller eljest visa sig fullt lämpliga för befordran. Styrelsen håller före att under alla omständigheter måste såsom ett minimum för år räknat antalet elevplatser i överkonstapelskursen upptagas till 300. Om man icke räknar med tillräckligt antal platser i denna kurs, kommer den centrala skolmyndigheten faktiskt att, såsom nu beklagligtvis är fallet, dirigera befordringarna till kriminalkonstapels- och befälstjänster. En sådan uppgift kan icke anses tillkomma det organ, som är satt att leda polisutbildningen i riket.

Styrelsen upplyser, att åren 1951—1953 stått 236, 232 och 300 platser till förfogande, medan sökandenas antal varit 462, 454 respektive 460.

Styrelsen vill slutligen framhålla, att starka skäl talar för att beräkningarna av rekryterings- och elevplatsbehovet för framtiden kompletteras med av statistisk expertis utförda beräkningar av detta behov på demografisk grund. Sålunda bör vid statistikens upprättande beaktas sådana omständigheter som befolkningsutvecklingen och samhällsbildningen. Tillkomsten av större tätorter medför enligt erfarenheten omfattande polisiära problem, för vilkas bemästrande fordras förstärkning av personalkadrarna. Någon möjlighet att samtidigt minska antalet befattningshavare i rikets övriga distrikt torde icke finnas, utan det förefaller tvärtom sannolikt, att man även där nödgas efter hand utöka kårerna.

Rörande polisskoleväsendets ledning och andra personalfrågor vill *statskontoret* icke motsätta sig förslaget om dagarvoden till styrelsens ledamöter. Dagarvodena bör utgå i enlighet med föreskrifterna i kommittékungörelsen. Förslaget att tjänsten som skolchef skall upptagas i lägst lönegrad Cp 15 med tjänstebeteckningen överdirek-

tör kan icke nu tillstyrkas. Den ifrågasatta nedsättningen av befattningshavarens tjänstgöringsskyldighet biträdades med hänsyn till vad som gäller närmast motsvarande lärarkategorier och föreslås bli bestämd till minst 10 timmar för vecka. Utredningens förslag beträffande de heltidsanställda lärarna och biträdespersonalen avstyrkes såväl i vad avser förbättrad löneställning, nedsatt undervisningsskyldighet som ändring av tjänstebeteckningarna. Härutinnan åberopas, att löneställningen prövats så sent som av 1952 års riksdag i samband med tjänsteförteckningsrevisionen. Huruvida behov föreligger av en expeditionsvakttjänst undandraget sig statskontorets säkra bedömande. Vid bifall till förslaget ifrågasattes emellertid om ej expeditionsvakten i överensstämmelse med numera gällande lönesättningsnormer för expeditionsvaktspersonal bör hänföras till 11 lönegraden i stället för i betänkandet upptagna Ce 10. Förhöjda timpläroarsättningar anses slutligen icke böra komma i fråga.

Enligt *riksräkenskapsverket* bör chefen för polisskoleväsendet placeras högst i lönegrad Cp 14 och benämnas rektor.

Statens lönenämnd uttalar i nu förevarande hänseenden.

Med utgångspunkt från numera gällande löneställning för seminarie- rektorerna anser sig lönenämnden icke kunna tillstyrka högre placering av tjänsten som chef för polisskoleväsendet än i Cp 14. För lärarna i juridik anser lönenämnden icke högre löneställning än den nuvarande i Ce 31 motiverad. För lärarna i polisiära ämnen vill lönenämnden icke heller tillstyrka ändrade avlöningsförhållanden. De av kommittén föreslagna tjänstebeteckningarna för skolchef och lärare anser lönenämnden missvisande och föreslår att i stället väljes benämningar, vilka närmare anknyter till vad som i detta hänseende tillämpas inom undervisningsväsendet i allmänhet.

I stället för av kommittén föreslagen tjänst som registrator och kassör i Ca 18 förordas tjänst såsom förste kansliskrivare i Ca 17. Mot kommitténs förslag till en kontoristtjänst i Ca 13 och en kanslibiträdets tjänst i Ce 11 har lönenämnden icke någon erinran. Vad beträffar tjänsten som laboratoriebiträde anser sig lönenämnden kunna tillstyrka dess placering i Ca 13 med hänsyn till den höjning av arbetsuppgifternas kvalitet, som torde följa av kommitténs förslag. Den av kommittén föreslagna expeditionsvaktstjänsten torde böra hänföras till 11 lönegraden.

Vad ersättning till timpläroare beträffar kan lönenämnden — utan tillgång till närmare uppgifter rörande vilka lärarkategorier, som tages i anspråk, o. s. v. — icke förorda någon höjning av arvodesbeloppen.

Styrelsen för statens polisskola tillstyrker kommitténs förslag om arvoden till styrelsens ledamöter och föreslår, att styrelseordföranden tillerkännes ett årligt arvode härutöver med 1 200 kronor. Styrelsen finner kommitténs argumentering rörande skolchefens löneplacering riktig och tillstyrker med betonande av befattningens vikt och dess huvudsakligen administrativa uppgifter en placering i lönegrad Cp 15 med tjänstebeteckningen överdirektör. Kommitténs förslag om nedsättning av rektors undervisningsskyldighet tillstyrkes jämväl. De heltidsanställda lärarna i juridik bör er-

hålla tjänstebeteckningen lektor. Beträffande löneställningen för dessa befattningshavare m. fl. frågor anför styrelsen.

Styrelsen vill erinra om att de nuvarande heltidslärarna vid statens polis-skola i juridiska ämnen i sammanhang med den nyligen genomförda tjänsteförteckningsrevisionen placerats i lönegrad Ce 31. Även om styrelsen gärna ser, att dessa lärare erhåller en förhöjd placering enligt kommitténs förslag, anser sig styrelsen — därest detta ej skulle kunna ske — böra påyrka, att lärarna erhåller ordinarie anställning.

På en punkt hyser styrelsen en avvikande mening. Kommittén har tänkt sig en differentiering så tillvida, att den lärare, som tillika skulle vara sekreterare, skulle erhålla en högre lönegradsplacering. Styrelsen anser det lämpligare, att sekreterarsysslan ej bör knytas till en viss befattning, utan att det får ligga i styrelsens hand att utse lämplig person — bland lärarna eller eljest — till sekreterare. Som sekreterararvode föreslås ett belopp av 2 500 kronor för år. Genomföres en sådan anordning, skulle den av kommittén föreslagna polisskoleintendenttjänsten med avseende å göromålen skilja sig från de föreslagna biträdande polisskoleintendenterna däri, att han skulle vara ställföreträdare för polisöverdirektören. Huruvida denna skillnad skall kompenseras med en förhöjd löneställning eller särskilt arvode är närmast en löneteknisk fråga. Styrelsen är för sin del — närmast för att få till stånd en viss befodringsmöjlighet — böjd att förorda det förra alternativet.

De heltidsanställda lärarna i ordningspolistjänst och kriminalpolistjänst bör, såsom kommittén föreslagit, tillerkännas kommissaries tjänsteställning. De bör enligt styrelsens mening avlönas i den formen, att de erhåller ersättning för mistad lön i polisiär befattning jämte ett särskilt tillägg om 2 500 kronor för år. Med hänsyn till att det kan bli aktuellt att anlita heltidslärare i angivna ämnen även från ort utom Stockholm, måste man räkna med att kunna av statsmedel lämna ersättning för flyttningskostnad.

Kommitténs förslag angående befattningarna å polisskolans kansli tillstyrkes. Detta gäller även förslaget beträffande laboratoriebiträdet. Det anmälda behovet av en expeditivvakt understrykes. Styrelsen framhåller slutligen mycket starkt vikten av att ersättningarna till timlärare bestämmas på sätt kommittén föreslagit.

Remissinstanserna har i allmänhet ogillat kommitténs förslag till titulatur för rektor och heltidsanställda lärare i juridik. Flertalet som yttrat sig i frågan har föreslagit rektor resp. lektor. Invändningar har icke rests mot förslaget om tillerkännandet av kommissaries tjänsteställning åt heltidslärarna i polisiära ämnen.

Förslaget om att polisskoleeleverna skall erhålla dag ar v o d e under den grundläggande utbildningen har helt övervägande hälsats med tillfredsställelse. Däremot har förslaget om att landstingen med staten skall halvera

kostnaden för arvodena icke mött förståelse. Med få undantag har ansetts att staten helt skall bära dessa kostnader, varvid remissmyndigheterna regelmässigt anslutit sig till kommitténs uppfattning, att polisutbildningen principiellt är en statlig angelägenhet.

Svenska landstingsförbundet uttalar i frågan.

Den omständigheten, att polisväsendet drives i kommunal regi, kan enligt styrelsens mening knappast utgöra motiv för att en kostnadsuppdelning göres i fråga om olika detaljer. Huvudsaken är, att avvägningen mellan stat och kommun av totalkostnaden blir rimlig och rättvis. Mot ett inkopplande av landstingen som bidragsgivare i förevarande fall talar det förhållandet, att landstingen för närvarande — om man bortser från vissa pensioneringskostnader, som kvarstår från äldre tid — icke hava några utgifter för polisväsendet och att det knappast kan vara rationellt att dela upp dessa utgifter på tre olika organ. Övervägande skäl talar därför enligt styrelsens mening för att staten — även om polisväsendet bibehålles såsom kommunal uppgift — påtager sig kostnaderna för nämnda dagarvoden.

Statskontoret kan däremot icke tillstyrka, att statsverket — så länge polisväsendet är en kommunal angelägenhet — påtager sig kostnaderna för polisaspiranternas utbildningsarvoden eller uppkommande reseersättningar och uttalar.

Det synes ämbetsverket lämpligt att anförtro landstingen resp. städerna utanför landstingen att svara för utbetalningen av till aspiranterna utgående ersättningar. Därest det likväl skulle anses motiverat, att staten lämnar direkt ekonomiskt stöd åt aspiranterna, synes detta böra ske i form av lån efter de grunder, som av 1952 års riksdag (skr. nr 432) fastställts för studiehjälp vid olika förekommande yrkesutbildningsanstalter. Att ersättning av statsmedel skall kunna utgå för aspiranternas resor till och från polis-skola kan statskontoret icke finna påkallat.

Riksräkenskapsverket uttalar att de föreslagna arvodena, som icke är att betrakta som avlöningskostnader för polisväsendet, bör upptagas å ett särskilt anslag å riksstaten.

I fråga om av statskontoret föreslagna lån uttalar *statens studielånenämnd* bl. a. följande.

Riksdagen har år 1952 godkänt ett system för studiehjälpen vid bl. a. statliga undervisningsanstalter. En av studiehjälpkategorierna omfattar de huvudsakligen äldre elever, som utbildas i tekniska och vissa andra fackutbildningsanstalter. Eleverna skall kunna erhålla studielån ur allmänna studielånefonden på högst 2 500 kronor för läsår, ett högstbelopp som kan överskridas med högst 500 kronor, då särskilda skäl därtill äro.

Styrelsen för statens polisskola, som anser, att staten helt bör svara för kostnaderna för dagarvoden, uttalar, att aspiranterna utöver arvodet skall ha möjlighet att erhålla lån. Dessa lån bör de dock helst få från allmänna studielånefonden. Det är icke lämpligt, att poliseleverna skall skaffa sig privata lån och kanske komma i beroendeställning till privata långivare.

Det är ju just först efter genomgången kurs de får möjlighet att överföra lånen till garantilån.

Beträffande dagarvodenas storlek har det föreslagna beloppet mött kritik från ett stort antal remissmyndigheter, som anser detsamma för lågt för att trygga aspiranternas ekonomi under utbildningen och därigenom även ägnat att på många håll försämra rekryteringen.

2. Statens polisuskolas anslagsframställning för budgetåret 1954/55.

I sina ordinarie petita (skr. 26/8 1953) gör styrelsen för statens polisuskola följande uttalande rörande organisationsfrågan för skolan och de förutsättningar under vilka petitan uppgjorts.

Då en reform av polisuskoleväsendet är synnerligen påkallad, utgår styrelsen från antagandet att en på kommitténs förslag grundad proposition i ämnet kommer att föreläggas 1954 års riksdag. Styrelsens statförslag innebär därför endast ett provisorium.

Därest en genomgripande reform av polisuskoleväsendet icke skulle kunna ske till nästa budgetår, måste enligt styrelsens bestämda mening — utöver vad statförslaget ger vid handen — en del partiella reformer och andra åtgärder vidtagas i huvudsaklig överensstämmelse med förslag ingående i polisutbildningskommitténs betänkande. Sålunda synes erforderligt, att anslag erhålles till en ny tjänst såsom lärare i juridiska ämnen, till två nya befattningar såsom lärare i ordnings- och kriminalpolitistjänst, samt förhöjning av arvodena till lärare i ordnings- och kriminalpolitistjänst.

I petitan framlägger styrelsen förslag om inrättande av en avdelningsskola i Gävle. Härom anföres i huvudsak följande.

Undervisning i konstapelsklassen kommer att under budgetåret 1953/54 bedrivas å 17 avdelningar, fördelade med 7 avdelningar vid huvudskolan i Stockholm, 4 avdelningar vid polisuskolan i Göteborg, 4 avdelningar vid polisuskolan i Malmö samt 2 avdelningar vid polisuskolan i Luleå. Härigenom beräknas sammanlagt 425 sökande kunna av styrelsen uttagas för erhållande av grundläggande polisutbildning under nämnda budgetår. Oaktat kursverksamheten utvidgats något i förhållande till den, som förekom under närmast föregående budgetår — då undervisningen i konstapelsklassen skedde å 16 avdelningar — kan likväl den grundläggande utbildningen icke meddelas i så stor utsträckning, som påkallas av den i rikets polisdistrikt behöfliga rekryteringen.

Styrelsen återger och åberopar härefter vad styrelsen anfört i sitt uttalande över 1948 års polisutbildningskommittés betänkande angående behovet av elevplatser på det första utbildningsstadiet (intaget å s. 17—19) och fortsätter.

Det sålunda anförda torde klart visa, att statens polisuskolas utbildningskapacitet måste ökas. Det bör anmärkas, att den här förut uppgivna siff-

ran i fråga om behovet av platser i konstapelsklassen för Göteborgs stads vidkommande enligt numera vunnen uppgift av polismästaren i Göteborgs stad beräknas per 1 oktober 1953 till approximativt angivet 250, vilket kommer att medföra, att den balans, som föreligger i fråga om denna klass vid 1954 års ingång, kommer att utgöra icke mindre än (351 + 125) 476. Skulle ordningsstatspolisen komma att utökas genom beslut under år 1954, medför detta att ytterligare krav på en utökning av antalet avdelningar i konstapelsklassen måste ställas. Styrelsen anser det därför vara erforderligt att under nästa budgetår låta undervisningen i konstapelsklassen äga rum å minst 19 avdelningar, varvid omkring 475 elever skulle kunna antagas. Då samtidigt undervisningen i överkonstapelsklassen synes behöva bibehållas i den omfattning, som skall förekomma under innevarande budgetår — 12 avdelningar — blir det på grund av lokalbrist vid huvudskolan i Stockholm nödvändigt att förlägga undervisningen för de två nya avdelningarna av konstapelsklassen till ort utanför Stockholm. I denna situation anser styrelsen, att det vore ändamålsenligt att följa den decentraliseringslinje, som statsmakterna redan slagit in på och som polisutbildningskommittén förordat beträffande den lägre polisutbildningen och inrätta ytterligare en lokal polis-skola.

Sedan förutom huvudskolan i Stockholm numera finns lokala polis-skolor för konstapelsutbildning i Göteborg, Malmö och Luleå, skulle ett fullföljande av polisutbildningskommitténs decentraliseringstanke innebära, att lokala polis-skolor inrättades jämväl i Norrköping, Gävle och Sundsvall. Styrelsen anser, att samtliga föreslagna städer är lämpliga att mottaga polis-skola. När det nu närmast är aktuellt att inrätta polis-skola i en av de tre sistnämnda städerna, faller styrelsens val på Gävle. Detta beror dels på att lokalfrågan synes lättast att ordna därstädes och dels på att — vid jämförelse med Sundsvall — stadens geografiska belägenhet är tillfredsställande med hänsyn till utbildningsbehovets frekvens inom de delar av riket, som skolan skulle komma att betjäna.

Beträffande undervisningen i överkonstapelsklassen uttalar styrelsen inledningsvis.

I överkonstapelsklassen bedrevs undervisning under budgetåren 1951/52 och 1952/53 å 9 avdelningar. Sedan styrelsen i sin hösten 1952 avgivna petitaskrivelse hemställt om en utvidgning till 11 avdelningar, förklarade sig departementschefen i statsverkspropositionen vilja tillstyrka blott 10 avdelningar. På grund av den utökning av kriminalstatspolisen, som Kungl. Maj:t föreslagit i propositionerna nr 168 och 171 till riksdagen under våren 1953, har emellertid bestämts, att undervisningen i överkonstapelsklassen skall omfatta 12 avdelningar under budgetåret 1953/54. Detta betyder, att under nämnda budgetår drygt 300 polismän kommer att erhålla utbildning i överkonstapelsklassen.

Efter återgivande av vad styrelsen i sitt nyssnämnda yttrande över 1948 års polisutbildningskommittés betänkande anfört beträffande behovet av elevplatser i kurs motsvarande överkonstapelsklassen (intaget å s. 19) anser styrelsen tillräcklig motivering ha lämnats för att undervisningen i överkonstapelsklassen även under budgetåret 1954/55 bör bedrivas å 12 avdelningar.

För kommissarie- och polischefsklasserna räknas för budgetåret med anordnande av en respektive två avdelningar.

Rörande ersättningen till timlärare har styrelsen i överensstämmelse med polisutbildningskommitténs förslag funnit sig böra föreslå följande normer för timlärararvoden vid statens polisskola: ersättningen skall av styrelsen bestämmas att i allmänhet utgå med högst 20 kronor för undervisningstimme i konstapelsklassen och med högst 25 kronor för undervisningstimme på högre stadier. Vid anlåtande av särskilda specialister måste styrelsen emellertid vara berättigad att bestämma högre arvoden än de sålunda nämnda.

Styrelsen upplyser rörande ersättning för lokaler o. dyl., att Malmö stad, som tidigare åtagit sig att svara för kostnader för lokaler, bränsle, lyse och städning vid förläggning av två avdelningar av konstapelsklassen till staden, förklarar sig icke vilja svara för motsvarande kostnader för de ytterligare två avdelningar av denna klass, som fr. o. m. budgetåret 1953/54 överflyttats till staden samt att staden kräver ersättning härför. Styrelsen tillstyrker bifall till framställningen.

I petitan framlägges även förslag om nyanskaffning av kriminalteknisk materiel och skrivmaskiner. Härom anföres i huvudsak följande.

Polispersonalen har under årens lopp tillagts allt mera kvalificerade arbetsuppgifter, icke minst av teknisk natur. Detta medför högre krav på utbildningens kvalitet. Skall utbildningen fylla sitt ändamål på ett tillfredsställande sätt fordras, att skolan har en tillräcklig uppsättning av teknisk materiel och att denna motsvarar de anspråk, som ställes i det praktiska livet. Styrelsen nödgas emellertid konstatera, att skolan trots de senare årens anskaffning allttjämt lider brist på betydelsefull teknisk materiel. Sålunda erfordras ytterligare anskaffning av kriminalteknisk materiel, bestående av bland annat kameror, exponeringsmätare, stativ, förstöringsapparater, mikroskop och ljudupptagningsapparater. I fråga om skrivmaskiner tarvas en omfattande nyanskaffning. Det knappa anslaget har ej medgivit tillräcklig förnyelse under åren. Vål är det sant, att maskinskrivning icke längre förekommer såsom undervisningsämne vid statens polisskola, men skrivmaskiner måste finnas för att användas vid undervisning i protokollering. Utbildningen i detta synnerligen viktiga ämne måste givetvis ske i sådana former, som förekommer i polisdistrikten. Då i praktisk polistjänst all protokollskrivning numera sker på maskin, låter det sig ej gärna göra att vid undervisningen i detta ämne vid polisskolan använda någon annan metod. Av de 115 skrivmaskiner, som finns vid polisskolan, är endast 65 användbara. Då elever i minst 4 avdelningar samtidigt behöver skrivmaskin vid undervisning och prov och härvid åtgår ett bestånd av omkring 120 användbara maskiner, fordras nyanskaffning av 55 stycken.

Styrelsen föreslår, att anslaget till avlöningar, som för budgetåret 1953/54 bestämts till 448 000 kronor, skall höjas med 186 000 kronor, varav i runt tal 183 000 kronor belöper å höjningen av timlärararvodena jämte

sådana arvoden avseende den utvidgade undervisningen. Höjningen i övrigt avser föreståndare- och expeditjonsbiträdeskostnader vid avdelningsskolorna i Malmö och Gävle. Anslaget till omkostnader föreslås höjt från nuvarande 186 000 kronor med i runt tal 110 000 kronor, varav 90 000 kronor belöper å nyanskaffning av kriminalteknisk materiel och skrivmaskiner. I övrigt avser höjningen kostnader för resor, expenser och övriga utgifter, som står i samband med den utvidgade kursverksamheten, med 2 500, 4 500 resp. 13 000 kronor.

I yttrande över styrelsens petitaframställning har statskontoret uttalat, att frågan om polisundervisningens uppdelning på ytterligare avdelningsskolor bör upptagas i ett sammanhang vid det slutliga ställningstagandet till 1948 års polisutbildningskommittés förslag. I avvaktan härpå anses den föreslagna Gävleskolan icke böra komma till stånd. Förslaget om höjning av timlärararvodena biträdes icke med hänsyn till att Kungl. Maj:t fastställt nuvarande ersättningar så sent som den 9 maj 1952. Ökad medelsanvisning för anskaffning av kriminalteknisk materiel och skrivmaskiner anses icke erforderlig.

3. 1953 års trafiksäkerhetsutredning.

Såsom inledningsvis nämnts har tidigare denna dag i proposition nr 174 framlagts vissa förslag om utökning av statspolisorganisationen, som i huvudsak bygger på förslag av 1953 års trafiksäkerhetsutredning. I den mån förslaget om utökning av statspolisen har konsekvenser för utbildningskapaciteten vid statens polisskola kommer det här att behandlas. Jag kommer närmast att redogöra för trafiksäkerhetsutredningens förslag i hörande delar jämte remissyttrandena däröver.

Utredningens förslag.

Trafiksäkerhetsutredningen har föreslagit, att ordningsstatspolisen under en tvåårsperiod skall utökas med sammanlagt 363 tjänster, varav under budgetåret 1954/55 194 tjänster och återstående 169 tjänster under budgetåret 1955/56. Av de 363 tjänsterna skall 315 utgöras av konstapelstjänster.

På grund av det ökade nyrekryteringsbehovet i samband med ordningsstatspolisens utbyggnad anser utredningen behov uppkomma av en större ökning av utbildningskapaciteten vid statens polisskola än som förutsatts av 1948 års polisutbildningskommitté samt i polisskolans anslagsäskanden för budgetåret 1954/55. Detta gäller framför allt den nuvarande konstapelklassen.

För att få ett underlag för bedömande av denna fråga har utredningen införskaffat uppgifter angående föreliggande eftersläpning ifråga om utbildningen i konstapelklassen. Utredningen anför härom i huvudsak följande.

För undvikande av balans borde, utöver de 476 elever, som undervisas i konstapelsklassen under budgetåret 1953/54, ytterligare 420 elever ha beretts tillträde till klassen under nämnda budgetår. Av denna siffra belöper 250 man å Göteborg, vilket sammanhänger med den pågående blockaden mot nyanställning där.

Den nämnda balanssiffran 420 hänför sig till förhållandena den 2 augusti 1953, då ansökningstiden utgick för deltagande i konstapelsklassens olika avdelningar under vårterminen 1954. Vid beräkning av det faktiska platsbehovet för budgetåret 1954/55 måste emellertid hänsyn tagas till nyrekryteringen under tiden fram till den 2 augusti 1954, då ansökningstiden för deltagande i konstapelsklassen under vårterminen 1955 utgår. Nyrekryteringsbehovet för denna tid har av polisutbildningskommittén beräknats till 550, medan polisskolans styrelse uppskattat detsamma till 600.

Bortsett från det nyrekryteringsbehov, som kan komma att föranledas av den föreslagna utbyggnaden av ordningsstatspolisen, skulle sålunda, om man utginge från polisutbildningskommitténs beräkning, det totala platsbehovet för budgetåret 1954/55 komma att uppgå till 970. I anslagsäskandena för samma budgetår har polisskolans styrelse räknat med 19 avdelningar, varvid sammanlagt 475 elever skulle kunna utbildas, vilket antal enligt till utredningen lämnade uppgifter torde kunna utökas till 530 genom en i och för sig icke tilltalande ökning av antalet elever i varje avdelning.

Enligt utredningen behöver möjligen icke den för Göteborg angivna balanssiffran 250, i varje fall icke i dess helhet, beaktas vid beräkning av platsbehovet för budgetåret 1954/55. Genom en av styrelsen för statens polisskola föreslagen dubblering av kursen vid skolan i Luleå under innevarande budgetår skulle också ytterligare 50 elever kunna beredas utbildning under vårterminen 1954. Under nu angivna förutsättningar skulle det för budgetåret 1954/55 beräknade platsbehovet komma att nedgå från 970 till 670.

I fråga om behovet och möjligheterna att bringa utbildningskapaciteten i nivå med platsbehovet anför utredningen.

Enligt utredningens förslag ifråga om ordningsstatspolisens utbyggande kommer en utökning att ske med bl. a. 315 konstaplar. Det nyrekryteringsbehov, som kommer att aktualiseras genom denna utbyggnad, kommer dock knappast att i någon nämnvärd grad direkt påverka platsbehovet i polisskolans konstapelsklass under budgetåret 1954/55. Man kan nämligen ej räkna med, att nyrekryteringen hinner genomföras inom sådan tid, att utbildningsfrågan för den nyrekryterade personalen blir aktuell under detta budgetår. Indirekt påverkar däremot utbyggnaden av ordningsstatspolisen i hög grad platsbehovet i polisskolans konstapelsklass redan under budgetåret 1954/55. För att det av utbyggnaden föranledda utbildningsbehovet under budgetåret 1955/56 och de närmast därpå följande åren skall kunna tillgodoseas, är det nämligen nödvändigt, att den nu föreliggande balansen i största möjliga utsträckning avarbetas före ingången av budgetåret 1955/56. Härför erfordras, såsom framgår av den nyss lämnade redogörelsen, en avsevärd ökning av platsantalet i polisskolans konstapelsklass redan fr. o. m. budgetåret 1954/55. För en total avarbetning av balansen samt för tillgodoseande av utbildningsbehovet för den beräknade normala

nyrekryteringen fram till utgången av ansökningstiden för vårterminen 1955 skulle sålunda erfordras 970 platser. Denna siffra har dock under vissa ovan angivna mycket osäkra förutsättningar antagits kunna nedsättas med 250 eller möjligen 300. Det absoluta minimum ifråga om erforderligt antal platser i konstapelsklassen för läsåret 1954/55 torde sålunda ligga mellan 670 och 720 platser.

Möjligheterna att utöka utbildningskapaciteten vid de redan förefintliga skolorna synes mycket begränsade. Enligt vad utredningen inhämtat förefinns icke några möjligheter i sådant hänseende beträffande huvudskolan i Stockholm eller avdelningsskolorna i Göteborg och Luleå. Det här ovan berörda förslaget om en dubbling av kurserna vid sistnämnda avdelningsskola under vårterminen 1954 torde — om det över huvud taget kan realiseras — vara att betrakta som en engångssak. Beträffande avdelningsskolan i Malmö synes däremot möjlighet föreligga att fr. o. m. vårterminen 1955 utöka antalet avdelningar med 2, vardera avdelningen omfattande 30 elever. Härigenom skulle man, under förutsättning av bifall till den redan gjorda framställningen om inrättande av en ny avdelningsskola i Gävle komma upp i ett platsantal av 590.

Den ytterligare utökning av polisskolans utbildningskapacitet, som enligt vad förut angivits ansetts utgöra ett minimum för att kunna tillgodose det utbildningsbehov, som kommer att aktualiseras genom den av utredningen föreslagna utbyggnaden av ordningsstatspolisen, synes sålunda endast kunna vinnas genom inrättande av ytterligare en eller flera nya avdelningsskolor.

Utredningen uppger härefter, att rektorn för statens polisskola G. Biörklund, som förordnats att såsom expert biträda utredningen i denna fråga, i en till utredningen överlämnad promemoria efter verkställd undersökning föreslagit inrättande under budgetåret 1954/55 av ytterligare 2 nya avdelningsskolor, den ena förlagd till Örebro och den andra till Linköping. I envar av dessa städer kan provisoriska lokaler ställas till förfogande för utbildning under budgetåret 1954/55 av 50 elever, på vardera hållet fördelade på två avdelningar. Lokalfrågan kan även i båda fallen ordnas under de närmast därefter följande budgetåren, därest behovet av dessa avdelningsskolor då skulle kvarstå. Kvalificerade lärarkrafter kan utan svårigheter erhållas såväl i Örebro som i Linköping.

Kostnaderna för de två nya avdelningarna i Malmö samt de nya avdelningsskolorna i Örebro och Linköping har i promemorian sammanfattats sålunda:

A. a) Direkta undervisningskostnader	Kr. 105 300
b) Övriga expenser	» 6 000
c) Reseersättningar	» 1 000
	<hr/>
	<i>Summa kronor 112 300</i>
 B. Hyror	 Kr. 10 000
C. Engångskostnader för anskaffning av möbler etc.	» 12 390

Enligt utredningens uppfattning måste polisskolans utbildningskapacitet under budgetåret 1954/55 och sannolikt även under de närmast därefter följande åren erhålla minst den omfattning, som här ovan angivits. Plats i konstupelsklassen bör sålunda åtminstone beredas 690 elever, därav 210 vid huvudskolan i Stockholm, 100 respektive 180 och 50 vid avdelningsskolorna i Göteborg, Malmö och Luleå samt 50 vid envar av tre nyinrättade avdelningsskolor i Gävle, Örebro och Linköping. Med hänsyn härtill föreslås en uppräknig av styrelsens för polisskolan anslagsäskanden för budgetåret 1954/55 med 134 700 kronor, varav avlöningar 84 300 kronor och ökostnader 50 400 kronor.

Remissyttranden.

I några yttranden över trafiksäkerhetsutredningens förslag har förslaget om ökning av polisskoleväsendets kapacitet behandlats. Styrelsen för statens polisskola anför i huvudsak följande.

Styrelsen bekräftar trafiksäkerhetsutredningens uppgifter att styrelsen vid bifall till petitaframställningen för budgetåret 1954/55, om 19 avdelningar må disponeras, torde kunna uttaga högst 530 elever under detta budgetår.

Styrelsen konstaterar att en utökning av polisskoleväsendets utbildningskapacitet i enlighet med utredningens förslag kommer att innebära möjlighet att årligen meddela konstupelsutbildning åt drygt 200 elever utöver det antal av 476, som redovisas i konstupelsklassen för innevarande budgetår. En jämförelse mellan de nuvarande förhållandena och vad som föreslås kan i tablåform framställas sålunda:

S k o l o r	Konstupelsklassen	
	1953/54	1954/55 ff.
Huvudskolan i Stockholm	7 avd:ar 210 elever	7 avd:ar 210 elever
Avdelningsskolan i Göteborg	4 » 100 »	4 » 100 »
» » Malmö	4 » 120 »	6 » 180 »
» » Luleå	2 » 46 »	2 » 50 »
» » Gävle	— —	2 » 50 »
» » Örebro	— —	2 » 50 »
» » Linköping	— —	2 » 50 »
Summa	17 avd:ar 476 elever	25 avd:ar 690 elever

Såsom utredningen angivit får det absoluta minimum ifråga om erforderligt antal platser i konstupelsklassen för läsåret 1954/55 anses ligga mellan 670 och 720. Från denna synpunkt anser styrelsen det till 690 beräknade antalet elevplatser kunna godtagas. En total avarbetning av balansen och tillgodoseende av utbildningsbehovet för den beräknade normala nyrekryteringen fram till utgången av ansökningstiden för vårterminen 1955 skulle dock erfordra 970 platser vid det förhållandet att Kungl. Maj:ts icke ansett sig kunna bifalla styrelsens förslag under hösten 1953 om dubblering av kursen vid Luleåskolan under innevarande budgetår. Av skäl som

utredningen uppgivit torde emellertid anspråk ej nödvändigtvis behöva ställas på hela detta platsantal för nästkommande budgetår.

Styrelsen är ense med utredningen om att möjligheterna att öka utbildningskapaciteten vid de förefintliga skolorna är mycket begränsade. Vid *huvudskolan i Stockholm* är det redan nu, med hänsyn till det stora antalet avdelningar i högre klasser, förenat med stora olägenheter att i fortsättningen meddela undervisning i de föreslagna 7 avdelningarna i konstapelsklassen. Med ifrågasatt undervisning under nästa budgetår kommer undervisning samtidigt under en del av läsåret att bedrivas å 19 avdelningar, vilket med skolans 11 klassrum kommer att medföra att 8 avdelningar i avsaknad av eget klassrum får föra en ambulerande tillvaro. Styrelsen aktualiserar i sammanhanget ånyo behovet av större och ändamålsenligare lokaler för skolan. I *Göteborg* kan man med hänsyn till lokalbrist icke räkna med mer än 4 avdelningar om sammanlagt 100 elever för läsåret. I *Luleå* och vid den av styrelsen i senaste petitaframställning föreslagna avdelningsskolan i *Gävle* anser styrelsen det av flera skäl icke vara lämpligt att låta undervisningen vid någon av skolorna gå utöver 2 avdelningar om 50 elever för läsåret. Beträffande skolan i *Malmö* upplyser styrelsen, att från 1955 års ingång 2 lärosalar kan ställas till förfogande utöver de nuvarande 2. Härigenom kan, som trafiksäkerhetsutredningen föreslagit, undervisning i *Malmö* under budgetåret 1954/55 bedrivas å 6 avdelningar med högst 180 elever.

Beträffande trafiksäkerhetsutredningens uttalande om att den behövliga kapacitetsökningen kan vinnas endast genom inrättande av ytterligare en eller flera nya avdelningsskolor, varvid föreslagits *Örebro* och *Linköping* såsom förläggningsorter uttalar styrelsen.

Styrelsen får härvidlag först erinra om att polisutbildningskommittén såsom förläggningsorter för lokala polisskolor föreslog — förutom *Göteborg*, *Malmö*, *Luleå* och *Gävle* — städerna *Norrköping* och *Sundsvall*. Förslaget att förlägga en polisskola i *Norrköping* torde emellertid icke kunna förverkligas under de närmaste åren på grund av svårigheter att där anskaffa lämpliga lokaler. Enligt vad som i remissyttrande över polisutbildningskommitténs betänkande upplysts från staden kan i varje fall icke de lokaler, varmed kommittén på sin tid räknade, få tagas i anspråk för polisskoleändamål. Vad *sundsvallsalternativet* beträffar vidhåller styrelsen sin i remissutlåtandet över kommitténs förslag uttalade mening, att även *Sundsvall* i och för sig är lämplig stad för mottagande av polisskola. Då emellertid *Norrland* från och med budgetåret 1954/55 torde kunna tillgodoses med två avdelningsskolor, nämligen skolorna i *Luleå* och *Gävle*, samt rekryteringsbehovet i mellersta Sverige är avsevärt mycket större än i *Norrland* och då även en mera betydande utbildningsbalans hänför sig till länen i mellersta och södra Sverige, anser styrelsen övervägande skäl tala för att åtminstone såsom ett provisoriskt arrangemang förlägga två avdelningsskolor till *Örebro* och *Linköping* i enlighet med trafiksäkerhetsutredningens förslag.

I detta sammanhang vill styrelsen uttala, att systemet med avdelningsskolor för den lägre polisutbildningen, i den mån detsamma hittills blivit tillämpat, visat sig fungera väl. Styrelsen har därför icke några principiella betänkligheter ifråga om inrättande av nya avdelningsskolor utan tillstyrker ett ytterligare utbyggande av systemet.

De provisoriska arrangemang för polisskolor i Örebro och Linköping, som utredningen förordat och som innebär förläggning i förhyrda lokaler resp. utrymmen i Svea trängkårs kaserner, tillstyrkes av styrelsen.

Mot trafiksäkerhetsutredningens förslag till uppräknig med 134 700 kronor av styrelsens anslagsäskanden samt till fördelning å olika poster för budgetåret 1954/55 har styrelsen icke någon erinran.

Styrelsen anser sig ha anledning att ånyo understryka de konsekvenser den fortgående utvecklingen av polisskoleväsendet bör ha på löne- och tjänsteställningen för vissa befattningshavare vid skolan. Beträffande ansvar och arbetsuppgifter för *rektor* erinrar styrelsen om att undervisningen 1938/39 bedrevs vid en anstalt med 350 elever. För innevarande läsår redovisas 855 elever med undervisning vid 4 skolor. Enligt föreliggande förslag kommer undervisning att bedrivas vid 7 skolor med ett elevantal, som beräknas komma att uppgå till omkring 1 080. Enligt styrelsens mening bör i samband med den utökning av polisskolans kapacitet, som nu är aktuell, rektors löneställning omprövas. På grund av skolchefens inspektionsskyldighet vid de lokala polisskolorna anknyter styrelsen till polisutbildningskommitténs förslag om en *ställföreträdare för skolchefen*. Härtill bör komma i fråga en av de heltidsanställda lärarna i juridik. Närmast för att få till stånd en viss befordringsmöjlighet vill styrelsen föreslå, att ifrågasvarande tjänst placeras i högre lönegrad än nuvarande Ce 31.

Länsstyrelsen i Östergötlands län har i sitt yttrande ingått på frågan huruvida den till Linköping föreslagna polisskolan skall förläggas till denna stad eller till Norrköping, som föreslagits av polisutbildningskommittén. Länsstyrelsen har i hithörande delar anfört i huvudsak följande.

Stadsfullmäktige i Norrköping förklarade i yttrande över polisutbildningskommitténs betänkande, att lokaler icke funnos för ändamålet och att staden icke borde belastas med kostnader, som borde åvila staten. Polismästaren i Norrköping har i sitt yttrande över trafiksäkerhetsutredningen förordat, att polisskolan skulle förläggas till Norrköping och representerer för Norrköpings stad har hos länsstyrelsen uttalat samma mening varvid jämväl uppgivits, att lokal för polisskolan numera kunde tillhandahållas och att staden vore beredd att ikläda sig de kostnader, som fölle på staden. Länsstyrelsen erinrar härefter om att beslut numera fattats om överflyttning av statspolisen från Norrköping till Linköping samt uppger att poliskåren i Linköping väl även i fortsättningen kommer att vara mindre än Norrköpings poliskår, även om statspolisen i Linköping medräknas. Antalet befattningshavare i kåren anses emellertid i nu ifrågasvarande hänseende ej vara av avgörande betydelse.

Däremot synes de inträffade eller planerade förhållandena med avseende å statspolisen tala för att den lokala polisskolan, såsom i utredningen ifrågasatts, förlägges till Linköping. Staden har dessutom ett förmånligare geografiskt läge inom länet än Norrköping. I staden finns också goda möjligheter att erhalla lärare i de rent polisiära ämnena. Landsfogde och landsfogdeassistent är stationerade i staden och torde kunna tjänstgöra

såsom lärare i vissa ämnen i polisskolan. Även för undervisningen i övriga ämnen kan väl kvalificerade lärare erhållas. Provisoriska lokaler kommer att ställas till förfogande och tillbyggnad av polishuset skall inom kort ske för tillgodoseende av behovet av lokaler för statspolisen, varvid jämväl polisskolans behov av permanenta lokaler skall tillgodoses. Länsstyrelsen, som övervägt frågan om skolans förläggning, har väl funnit att enligt de uppgifter, som lämnats länsstyrelsen, möjlighet finns att anordna polis-skola i Norrköping, men länsstyrelsen anser sig dock på grund av ovan-nämnda skäl böra förordna, att polisskolan förlägges till Linköping.

Landsfogden i Östergötlands län har förordat Linköping framför Norrköping som förläggningsort för skolan.

Statskontoret, som motsätter sig att principbeslut nu skall fattas rörande statspolisens utbyggnad under de två närmaste budgetåren, förutsätter att den utökning, som under nästkommande budgetår må komma till stånd, avsevärt skall understiga den med vilken i betänkandet räknats. Ämbetsverket anser, att förstärkningen av utbildningskapaciteten vid statens polis-skola bör bedömas i samband med prövningen av 1948 års polisutbildningskommittés betänkande. Statskontoret uttalar med anledning av det av trafiksäkerhetsutredningen i polisskolans omkostnadsstat upptagna beloppet å 10 000 kronor för hyreskostnader, att utgifterna för lokalhyror torde böra bestridas av statens allmänna fastighetsfond.

4. Propositionen angående polispersonalens avlöningsförmåner m. m.

Såsom i inledningen angivits kommer grunderna för fördelningen mellan staten och polisdistrikten av vissa ersättningar, som enligt förut omnämnda proposition nr 75/1954 skall utgå till elever vid statens polisskola, att upptagas till behandling i samband med förevarande anslagsfrågor för statens polisskola m. m. Propositionen innehåller i hithörande delar följande.

Beträffande l ö n u n d e r t j ä n s t l e d i g h e t m. m. skall enligt 12 § I p. 5 i det vid propositionen fogade förslaget till polislönereglemente polisman, som innehar minst 36 anställningsmånader vid polisväsendet, under tjänstledighet för deltagande på egen begäran i utbildningskurs vid polisväsendet vara berättigad till oavkortad lön.

Såsom resultat av överläggningar med personalorganisationerna föreslås, att polisaspirant eller extra polisman, som icke innehar 36 anställningsmånader vid polisväsendet, ävensom icke lönegradsplacerad polisman skall under tiden för genomgång av konstapelsklassen vid statens polisskola äga åtnjuta arvode med 10 kronor för dag. Detta arvode förutsättes sålunda skola utgå även till polisman, som icke är anställd inom visst polisdistrikt. Vidare skall resekostnadsersättning och traktamente utgå för resor vid utbildningens början och slut. Övergångsvis föreslås — jämväl såsom resultat av överläggningar med personalorganisationerna — att den som vid polislönereglementets ikraftträdande innehaft fortlöpande anställ-

ning som polisman sedan den 1 februari 1954, skall, om han genomgår konstapelsklassen efter reglementets ikraftträdande, äga att, om han så önskar, i stället för nyss angivet arvode jämte rese- och traktamentsersättning vid färd till och från utbildningen, uppbära de förmåner, som han är tillförsäkrad enligt för honom dessförinnan gällande bestämmelser angående förmåner vid genomgång av konstapelsklassen.

Enligt 17 § 1 mom. reglementsförslaget skall angående ersättning vid förrättning och tjänsteresa gälla vad därom stadgas i allmänna resereglementet och i särskilda av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter. Härav torde följa, att polisman med minst 36 anställningsmånader vid polisväsendet blir berättigad till traktamente under deltagande i kurs vid polisskolan samt resekostnadsersättning och traktamente för resa till och från kurs.

Departementschefen.

Rekryteringen till polismannabanan sker normalt genom direkt anställning som extra polisman eller genom uppehållande av vikariat för tjänstlediga polismän, i båda fallen utan att vederbörande dessförinnan erhållit någon på polisyrket riktad utbildning eller undergått provtjänstgöring till uttrönande av hans lämplighet för detta yrke. I de större städerna är det vanligt, att de nyantagna polismännen får en viss tids praktisk utbildning och undervisning i polistjänst, innan de sätts att tjänstgöra på egen hand. Inom några län förekommer ett system med att s. k. polisaspirant efter viss prövning antages av landsfogden, som låter antagen aspirant provtjänstgöra en till två månader i något eller några polisdistrikt. Därest aspirant härvid visar sig lämplig, meddelas han härefter, i mån av tillgång, förordnande att bestrida polistjänst.

För att vinna befordran till olika befattningar inom polisväsendet fordras genomgång av konstapels-, överkonstapels-, kommissarie- eller polischefsklassen vid statens polisskola, som består av en huvudskola i Stockholm samt avdelningsskolor i Göteborg, Malmö och Luleå. Vid huvudskolan bedrivs undervisning i samtliga nyssnämnda fyra klasser av rektor, fyra heltidsanställda lärare och ett betydande antal timlärare och föreläsare. Vid huvudskolan finnes vidare polisskolans kansli. Vid avdelningsskolorna bedrivs endast undervisning i konstapelsklassen, som uteslutande meddelas av timlärare.

Såsom framgått av den föregående redogörelsen har 1948 års polisutbildningskommitté i anslutning till förslag om en genomgripande omläggning av polispersonalens rekrytering och utbildning uttalat, att betydande olägenheter är förenade med nuvarande ordning för rekrytering och grundläggande utbildning. Härutinnan märkes särskilt, att förordnande som polisman ofta vinnes utan föregående praktisk eller teoretisk utbildning och utan att lämpligheten som polisman prövats på ett betryggande sätt.

Detta förhållande är särskilt menligt med hänsyn till att inträde i polis-skolans konstapelsklass på grund av otillräcklig utbildningskapacitet vanligen dröjer mellan ett och två år från första anställning inom polisväsendet. Såsom en påtaglig olägenhet har även det förhållandet ansetts vara, att omkring hälften av eleverna i konstapelsklassen icke alls åtnjutit någon ersättning under skoltiden. De elever, som fått ersättning från sina polis-distrikt, har i regel i gengäld fått ikläda sig återbetalningsskyldighet, därest anställningen före viss tid upphört hos distriktet.

För att undanröja dessa olägenheter har polisutbildningskommittén i huvudsak föreslagit följande. För rekrytering av polispersonal indelas riket i rekryteringsområden. I varje sådant område, som skall bestå av länen och de fem största städerna, skall finnas en rekryteringsnämnd, bestående av landshövdingen, landsfogden (polismästaren), två kommunala representanter och en personalrepresentant. Rekryteringsnämnd skall antaga sökande till polisbanan, regelmässigt en gång om året. Utbildningen skall påbörjas med genomgång av en lägre polisaspirantkurs om 10 veckor vid polisskola. Efter utbildningstjänstgöring i 20 veckor skall högre polis-aspirantkurs om 20 veckor genomgåas vid polisskola, varefter elev uppnått samma kompetens att söka ordinarie polismanstjänst, som f. n. uppnås efter genomgång av konstapelsklassen om 21 veckor. Enligt förslaget skall elev under utbildningen erhålla arvode med 10 kronor för dag jämte rese-ersättning och traktamente för färd till och från skola.

Dessa förslag av kommittén har mottagits med gillande av flertalet remissinstanser och ansetts kunna undanröja de nuvarande olägenheterna. Kritiska röster har dock icke saknats. Det har sålunda uttalats, att inrättande av rekryteringsnämnder innebär en påtaglig överorganisation och att uppgifterna lika väl skulle kunna fullgöras av länsstyrelsen eller genom landsfogden. Några remissmyndigheter vänder sig mot förslaget om två kursomgångar med mellanliggande praktisk tjänstgöring och föreslår i stället, att praktisk tjänstgöring skall anordnas omedelbart efter antagningen för att därefter följas av en kurs vid polisskola motsvarande den nuvarande konstapelsklassen.

För egen del finner jag polisutbildningskommitténs förslag om rekrytering och grundläggande utbildning innebära en i många stycken tilltalande lösning av dessa frågor. Med hänsyn till nuvarande rekryteringssvårigheter, vilka delvis har sin grund i den stora efterfrågan på arbetsmarknaden av personer eljest lämpade för polistjänst, måste emellertid visst avseende fästas vid de anmärkningar mot förslaget, som tagit sikte på risken av att göra systemet beroende av antagning vid viss tidpunkt under året. Som jag strax skall beröra föreligger vidare vissa omständigheter, som gör det mindre lämpligt att i dagens läge frångå den nuvarande utbildningsordningen, särskilt som föreliggande olägenheter rörande polispersonalens antagning och grundläggande utbildning i avsevärd utsträckning torde kunna

undanröjas utan att så sker. Jag kan därför icke nu förorda, att förslaget i denna del genomföres.

I det följande föreslår jag en betydande ökning redan under nästa budgetår av polisskoleväsendets kapacitet i fråga om konstapelsutbildning. Det kan då enligt min mening icke utan mycket starka skäl komma i fråga att lägga om denna utbildning på ett sätt, som i och för sig är ägnat att försvåra den behövliga kapacitetsökningen. Detta skulle bli fallet om polisutbildningskommitténs förslag godtages. Förutom den längre kurstiden, sammanlagt 30 veckor, mot 21 veckor i den nuvarande konstapelsklassen, innebär förslaget, att som regel endast en utbildningsomgång skall kunna undervisas årligen vid polisskolorna mot som nu två; undervisning i konstapelsklassen meddelas nämligen f. n. i allmänhet i en omgång under hösten och en under våren.

Den av mig föreslagna kapacitetsökningen tager sikte på att så snart som möjligt få bort den nuvarande stora utbildningsbalansen i konstapelsklassen och nå fram till ett sådant tillstånd, att polisaspiranterna kan få tillfälle att komma in i konstapelsklassen så snart de blivit prövade tillräckligt för att ett omdöme skall kunna avges om deras lämplighet för fortsatt utbildning. Normalt synes prövotiden icke behöva överstiga två månader. Tiden mellan ansökningstidens utgång och dagen för konstapelsklassens påbörjande, som f. n. är fem månader, synes även utan olägenhet kunna avkortas väsentligt; härför erfordras endast ändring i stadgan för skolan. Härutöver märkes, att propositionen nr 75/1954 förutsätter, att *samtliga* elever under genomgång av konstapelsklassen skall äga rätt till arvode om 10 kronor för dag jämte vissa reseförmåner. Redogörelse för bestämmelserna härom har lämnats i det föregående.

Därest den nyss berörda ökningen av utbildningskapaciteten samt de föreslagna ekonomiska förmånerna till eleverna kommer till stånd, skulle i huvudsak de olägenheter, som polisutbildningskommittén ansett vara förenade med den nuvarande grundutbildningen av polispersonal, komma att undanröjas. Av betydelse i detta sammanhang är även de möjligheter till lån på förmånliga villkor från allmänna studielånefonden, som föreligger för dessa elever. Vidare bör uppmärksammas, att polisman efter genomgången polisskola kan erhålla garantilån för underlättande av planmässig amortering av utbildningsskulder.

Ifråga om olägenheterna beträffande rekryteringens anordning och tjänstgöringen fram till inträdet i konstapelsklassen vill jag erinra om, att den väsentligaste anmärkningen mot nuvarande ordning för rekrytering synes vara, att den i stor utsträckning sker lokalt och därför blir ojämn i fråga om prövningen av kompetensfordringarna och lämpligheten för polisbanan. Vidare har anmärkningar riktats mot att på åtskilliga håll den nyantagne, utan annat än högst kortfattade instruktioner, på egen hand tillåtes utöva polistjänst. Det sagda gäller dock icke de stora städerna, i varje fall ej de

städer, där polischefen lyder omedelbart under länsstyrelsen (f. n. de fem största städerna). I fråga om rekryteringen och den första tjänstgöringen för landet i övrigt synes mig en tillfredsställande ordning kunna uppnås genom att landsfogdarna, envar för sitt län, skall ha att deltaga i rekryteringen av polispersonal samt verka för att förordnande att på egen hand förrätta polistjänst icke meddelas annan än den, som dessförinnan erhållit erforderlig grundläggande kännedom om polistjänst. Såsom framgått av vad jag tidigare anfört tillämpas en ordning liknande den nu angivna i några län med, enligt vad jag kunnat utröna, gott resultat. Vid handhavandet av rekryteringsfrågor bör vederbörande för antagningen ansvarige genom förfrågningar hos olika kommunala myndigheter och enskilda förtroendemän eller andra välunderrättade och omdömesgilla personer söka bilda sig en uppfattning om sökandes allmänna lämplighet för polistjänst. Jag vill erinra om att en sådan skyldighet redan föreligger i fråga om undersökning av medborgerlig pålitlighet vid antagande av polispersonal genom dåvarande chefs för inrikesdepartementet tidigare berörda ämbetskrivelse till länsstyrelserna den 2 april 1948. För att ytterligare tillgodose de tankegångar, som ligger bakom polisutbildningskommitténs förslag om rekryteringsnämnder, synes det mig lämpligt, att någon representant för polispersonalen, lämpligen utsedd av länsstyrelsen, beredes tillfälle att uttala sig före antagningsärendes avgörande. Närmare reglering av rekryteringen enligt vad jag nu anfört, torde få ske i anvisningar, utfärdade av chefen för inrikesdepartementet.

Såsom framgått av redogörelsen för polisutbildningskommitténs betänkande, har kommittén i fråga om den fortsatta polisutbildningen föreslagit vissa förändringar rörande kursverksamheten. Härutinnan märkes, att överkonstapelsklassen (28 veckor), som nu medför kompetens till alla befälstjänster utom kommissariatstjänster, föreslagits bli ersatt av två särskilda kurser, huvudkurs (24 veckor) och fortsättningskurs (5 veckor), båda kompetensgivande till olika befattningar, varvid genomgången huvudkurs skall vara villkor för inträde i fortsättningskursen. Vidare har olika speciella, icke kompetensgivande, kurser föreslagits, såsom fortbildningskurs i polistjänst (4 veckor) avsedd att anordnas vid behov för obefordrade polismän, som i tjänsten har att utföra utredningsarbete men som icke aspirerar på högre utbildning eller befordran. För de befälsutbildade polismännen har föreslagits att vid behov olika specialkurser inom viktiga områden anordnas, såsom t. ex. kurs i fotografering, kurs för brottsplatsundersökare och kurs rörande förhör med barn. Tiden för dessa kurser varierar från en till fyra veckor.

Beträffande förslaget till omläggning av överkonstapelsklassen vill jag framhålla, att det förefaller mindre lämpligt att låta genomgång av en så kort utbildningskurs som den ifrågasatta fortsättningskursen vara avgörande för om vederbörande skall vara behörig till högre tjänst. Då härtill

kommer, att några vägande anmärkningar mot överkonstapelsklassens nuvarande utformning icke framkommit anser jag, att anledning saknas att lägga om utbildningen i denna klass. — Vad däremot angår de föreslagna fortbildningskurserna för obefordrade polismän har dessa allmänt tillstyrkts. Enligt min mening torde anordnandet av dylika kurser fylla ett behov. Jag vill erinra därom, att enligt propositionen om polispersonalens löneförmåner de polismän i nuvarande konstapelsgraden, som har att fullgöra enbart utredningsarbete, kommer att uppflyttas till 17 lönegraden. Med hänsyn till det utredningsarbete, varom här är fråga, t. ex. utredningar vid trafikolyckor o. dyl., har i propositionen icke ansetts nödvändigt att, såsom 1953 års polislöneutredning föreslagit, föreskriva genomgång av överkonstapelsklassen såsom kompetenskrav för dessa polismän. Bl. a. för denna personalkategori torde de föreslagna fortbildningskurserna kunna vara lämpliga. Genomgång av en sådan kurs bör dock icke uppställas som ett formellt kompetenskrav. Vad slutligen angår de av polisutbildningskommittén föreslagna specialkurserna för befordrade polismän torde även dessa vara av stort värde. Begränsad utbildning i vissa av de ämnen, som skulle behandlas i dessa kurser, förekommer vid statspolisen i Stockholm och statens kriminaltekniska anstalt. Det finns anledning antaga, att ur pedagogisk synpunkt utbildningen bäst skulle ombesörjas av statens polis-skola, där kvalificerad expertis står till buds. — Mot föreningen Sveriges landsfogdars förslag, att specialkurser bör förekomma även inom ordningspolisens område, har jag intet att erinra.

Här avsedda fortbildnings- och specialkurser bör med hänsyn till polis-skoleväsendets f. n. ansträngda situation icke komma till stånd under budgetåret 1954/55. Det bör ankomma på styrelsen för skolan att senare, i lämpligt sammanhang, avge förslag om anordnande av sådana kurser. De ändringar i stadgan för skolan, som erfordras för att införa kurserna på skolans utbildningsprogram, torde senare få anmälas för Kungl. Maj:t.

I övrigt torde polisutbildningskommitténs förslag till omläggning av utbildningsverksamheten vid skolan icke böra upptagas till behandling i detta sammanhang. Jag föreslår, att skolan jämväl i fortsättningen benämnas statens polisskola.

Beträffande utbildningsbehovet vid statens polisskola har polisutbildningskommittén i kurs motsvarande konstapelsklassen räknat med en årlig utbildning av 550 elever fördelade på 25 avdelningar. I kurs motsvarande överkonstapelsklassen har kommittén, oaktat den funnit större behov föreligga, inskränkt sig till att föreslå utbildning av 250 elever om året. För kommissarieklassen har räknats med att vissa år måste anordnas utbildning i två avdelningar. För kurs motsvarande nuvarande polischefsklassen har normalt räknats med utbildning av en avdelning om året.

Såsom framgått av det föregående, har styrelsen för statens polisskola redan i sitt yttrande över kommitténs förslag kritiserat beräkningarna

över behovet av utbildning i kurser motsvarande konstapels- och överkonstapelsklasserna och uttalat, att man för framtiden i dessa kurser bör räkna med ett utbildningsbehov av 600 resp. 300 elever för år. I anslagsframställningen för budgetåret 1954/55 har styrelsen i avbidan på det slutliga ställningstagandet till polisutbildningskommitténs betänkande föreslagit inrättande av en fjärde avdelningsskola i Gävle, vilket beräknas medföra en ökning av kapaciteten med 50 elever i konstapelsklassen för år, varigenom sammanlagt 530 elever skulle kunna utbildas. Styrelsen anser, att undervisning i överkonstapelsklassen i likhet med innevarande budgetår bör meddelas i 12 avdelningar för drygt 300 elever. I kommissarieklassen och polischefsklassen föreslås undervisning i en resp. två avdelningar. Både i sitt nyssnämnda yttrande och i anslagsframställningen har styrelsen understrukit, att stor utbildningsbalans föreligger beträffande såväl överkonstapelsklassen som särskilt konstapelsklassen.

1953 års trafiksäkerhetsutredning har, med utgångspunkt från polisutbildningskommitténs beräkning av det årliga rekryteringsbehovet till 550 man, ansett att 970 elever borde utbildas i konstapelsklassen under budgetåret 1954/55, om utbildningsbalansen skulle kunna arbetas bort. Härvid har hänsyn icke tagits till den nyrekrytering, som föranledes av utredningens förslag om utbyggnad av ordningsstatspolisen. Under vissa av utredningen såsom osäkra betecknade antaganden, bl. a. att blockaden mot nyanställning vid polisen i Göteborg kommer att upprätthållas även under nästkommande budgetår, beräknar utredningen, att minimum i fråga om behövt antal platser i konstapelsklassen ligger mellan 670 och 720. Utredningen förordar, att för nästa budgetår undervisning skall bedrivas å 25 avdelningar med sammanlagt 690 elever. För möjliggörande härav föreslås, utöver vad polisskolestyrelsen begärt i sina petita, en utökning av avdelningarna vid filialskolan i Malmö från 4 till 6 samt inrättande av avdelningsskolor i Linköping och Örebro, envar avsedd att omfatta 2 avdelningar. Härigenom skulle en ökning av kapaciteten med 160 elevplatser i förhållande till vad skolstyrelsen förordat kunna åstadkommas. Utredningen räknar med att utbildningsprogrammet, i varje fall för de närmast följande åren, torde bära ges den omfattning, som sålunda föreslagits. Styrelsen för statens polisskola har i yttrande över förslaget helt instämt i detsamma, med uttalande av att den behövliga kapacitetsökningen icke kan vinnas annat än genom inrättandet av ytterligare avdelningsskolor.

Såsom följer av vad jag anfört vid behandlingen av frågan om rekryteringen och den grundläggande utbildningen av polispersonal måste ett avarbetande av utbildningsbalansen i konstapelsklassen framstå som en av de viktigaste förutsättningarna för att komma till rätta med olägenheterna av nuvarande system för rekrytering och grundläggande utbildning. Skolväsendet måste även ges en sådan kapacitet, att uppkomsten av ny balans förhindras. Vid bedömandet av frågan bör i första hand det årliga utbild-

ningsbehovet bestämmas. Att med någon större säkerhet beräkna detta behov är emellertid svårt. Enligt min mening har dock polisutbildningskommittén uppskattat behovet något för lågt, och det verkliga platsbehovet i konstapelsklassen torde snarare ligga omkring det av polisskolestyrelsen beräknade.

Polisutbildningskommittén, som föreslog 25 avdelningar för beräknade 550 elever, räknade med att det ur pedagogisk synpunkt icke borde vara mer än i medeltal 22 elever i varje avdelning. För 600 elever skulle enligt denna beräkningsgrund åtgå minst 27 avdelningar. Enligt min mening torde det emellertid vara försvarligt att för 600 elever normalt räkna med 25 avdelningar ävensom att tillfälligt öka antalet elever i varje avdelning något för avarbetande av balansen. Det må erinras om att medeltalet elever per avdelning i konstapelsklassen innevarande budgetår är 28. Sammanfattningsvis anser jag sålunda, att undervisning i konstapelsklassen under de närmaste budgetåren bör anordnas vid 25 avdelningar för åtminstone 600 elever. För nästkommande budgetår bör i enlighet med trafiksäkerhetsutredningens förslag plats beredas för minst 690 elever. Visserligen kommer härigenom icke hela den förut angivna balansen att omedelbart kunna avarbetas. Med hänsyn till att densamma till större delen utgöres av ett uppdämt rekryteringsbehov i Stockholm och Göteborg, anser jag en utbildning av denna storlek godtagbar. Intill dess all balans är borta, bör klassavdelningarna ges liknande ökad storlek.

För överkonstapelsklassen bör man enligt min mening räkna med en årlig utbildningskapacitet av åtminstone 300 elever, fördelade på 12 avdelningar. För de närmaste åren räknar jag då med att styrelsen för skolan — även om detta ur pedagogisk synpunkt är förenat med åtskilliga olägenheter — uttager ett visst antal elever därutöver med hänsyn till det stora behov av överkonstapelsutbildade polismän, som föreligger, bl. a. med hänsyn till beslutade och föreslagna utökningar av statspolisen. Jag vill erinra om att undervisning innevarande budgetår i överkonstapelsklassen meddelas 320 elever, fördelade på 12 avdelningar.

Beträffande utbildningsbehovet i kommissarie- och polischefsklasserna har jag den uppfattningen, att utbildning i dessa klasser bör meddelas i en avdelning av varje klass för budgetår, dock att understundom dubbelning av någon av klasserna behöver företagas. Så bör ske för budgetåret 1954/55 beträffande polischefsklassen.

Beträffande lokalbehovet för polisskoleväsendet och den i samband därmed stående frågan om decentralisering av viss del av undervisningen vill jag anföra följande.

Av mig i det föregående förordat utbildningsprogram innebär, att undervisning årligen skall meddelas i 25 avdelningar i konstapelsklassen, 12 av

delningar i överkonstapelsklassen och minst en avdelning i envar av kommissarie- och polischefsklasserna. Härtill kommer undervisning vid behov i fortbildnings- och specialkurser.

Vid huvudskolan i Stockholm bör all undervisning i överkonstapelsklassen och högre klasser äga rum ävensom i specialkurserna. Härutöver bör viss del av undervisningen i såväl konstapelsklassen som fortbildningskurserna anordnas där. Bortsett från att skolans lokaler icke medger att f. n. till Stockholm förlägga flera än de 7 avdelningar, som innevarande budgetår undervisas vid denna skola, talar enligt min mening starka skäl för att icke dit vidare förlägga flera avdelningar av denna klass än som motsvarar antalet elever från Stockholm och länen närmast däromkring.

Styrelsen för statens polisskola har, såsom av det föregående framgått, uttalat, att erfarenheterna av den decentraliserade konstapelsutbildningen varit goda. Härtill kommer, att det ur kostnadssynpunkt torde göra mycket liten skillnad om decentralisering sker eller icke. Jag föreslår därför, att 18 avdelningar av konstapelsklassen förläggas utanför Stockholm. 10 av dessa är redan inrättade, nämligen i Göteborg (4), Malmö (4) och Luleå (2). Beträffande förläggningen av övriga avdelningar och inrättande av ytterligare filialskolor har polisskolestyrelsen föreslagit inrättande av en sådan skola med två avdelningar i Gävle medan trafiksäkerhetsutredningen därutöver förordat att nya filialskolor med vardera två avdelningar inrättas i Linköping och Örebro samt att skolan i Malmö utökas med två avdelningar. Dessa förslag överensstämmer icke helt med polisutbildningskommitténs förslag, som innebär nya avdelningsskolor i Norrköping och Sundsvall i stället för i Linköping och Örebro. I likhet med polisskolestyrelsen anser jag, att någon ny skola nu icke bör inrättas i Sundsvall. Trafiksäkerhetsutredningens förslag om inrättandet av skolan i Linköping torde, liksom polisskolestyrelsens inställning till frågan, närmast få ses mot bakgrunden av att lokalfrågan tidigare syntes vara svår att lösa i Norrköping. Såsom framgått av det föregående torde de kommunala myndigheterna i Norrköping numera ha möjlighet att ställa erforderliga skollokaler till förfogande i staden, vilka dessutom torde tillhandahållas utan kostnad för statsverket. Vid detta förhållande anser jag, att Norrköping i stället för Linköping skall komma i fråga som förläggningssort för en ny skola. Jag beräknar härvid, att i Norrköping skall komma att utbildas omkring 50 elever om året eller samma antal, som beräknats för den ifrågasatta skolan i Linköping. I övrigt förordar jag trafiksäkerhetsutredningens förslag i denna fråga.

Vid avdelningsskolorna bör i förekommande fall jämväl kunna anordnas fortbildningskurser för obefordrade polismän. Vid avdelningsskolorna i Norrköping, Örebro, Gävle och Luleå torde, i likhet med vad fallet f. n. är i Luleå, regelmässigt endast böra anordnas en kurs i konstapelsklassen per läsår mot dubbla kurser vid skolorna i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Konstapelsutbildning kommer härigenom att påbörjas vid polisskolorna i riket å minst tre olika tidpunkter per år. Detta anser jag vara till fördel ur den av mig förut anlagda synpunkten av att kunna nedbringa väntetiden för genomgång av konstapelsklassen.

En del av de städer, vari inrättats eller föreslagits avdelningsskolor, har åtagit sig eller ställt i utsikt att utan kostnad tillhandahålla lokaler och viss skolutrustning. För de fall åtaganden att ställa lokaler till förfogande icke kan påräknas föreslår jag, att på Kungl. Maj:t må ankomma att pröva de ersättningsfrågor, som kan uppkomma. Eventuella ersättningsanspråk torde kunna beräknas uppgå till mycket måttliga belopp. Därest hyresersättningar måste utgivas, torde desamma i enlighet med vad statskontoret föreslagit, böra bestridas av statens allmänna fastighetsfond.

Beträffande polisskoleväsendets ledning och övriga personalfrågor vill jag anföra följande.

Mot förslaget att styrelsens ledamöter skall tillerkännas dagarvoden har jag intet att erinra. I likhet med statskontoret anser jag, att arvodena bör utgå i enlighet med föreskrifterna i kommittékungörelsen. Till styrelsens förfogande bör ställas en sekreterare. Arvode till denne bör utgå med 1 800 kronor för år.

Beträffande skolchefen har dennes arbetsuppgifter med hänsyn till det väsentligt ökade platsantalet vid skolan samt till decentraliseringen av den lägre undervisningen redan undergått betydelsefulla förändringar. Detta kommer att ytterligare markeras, om de förut tillstyrkta förslagen att utöka skolan med nya avdelningar och inrätta tre nya avdelningsskolor genomföres. Jag anser, att skolchefens undervisande verksamhet icke bör ges större omfattning, än vad som är nödigt, för att han skall behålla kontakten med undervisningens aktuella problem. I övrigt torde han i huvudsak böra ägna sig åt de administrativa uppgifter, som är förenade med skolans skötsel, varvid särskilt bör nämnas den viktiga uppgiften att fortlöpande inspektera avdelningsskolorna. Med hänsyn till de sålunda förändrade arbetsuppgifterna har polisutbildningskommittén föreslagit, att tjänsten skall uppflyttas från lönegrad Ca 37 till Cp 15 och benämnas överdirektör. Jag kan icke tillstyrka detta förslag men vill på angivna skäl och i anslutning till vad statens lönenämnd förordat föreslå, att befattningen placeras i lönegrad Cp 14. Tjänstebeteckningen bör även i fortsättningen vara rektor och chef för statens polisskola.

Skolans två lärare i juridiska ämnen, som nu är placerade i lönegrad Ce 31, har f. n. undervisning i tillsammans omkring 2 000 timmar per läsår, medan den sammanlagda juridiska undervisningen vid skolan i Stockholm enligt det förslag till utbildning jag förut framlagt kommer att utgöra omkring 4 800 timmar för motsvarande period. Även om skolans

rektor jämväl i fortsättningen skall svara för viss undervisning i dessa ämnen, kommer dock huvuddelen av undervisningen att ombesörjas av timlärare. Denna ordning är uppenbarligen otillfredsställande, icke minst ur pedagogisk synpunkt på det i huvudsak högre stadium, varom vid denna skola är fråga. Jag föreslår därför, att ytterligare en heltidslärare i juridiska ämnen måtte anställas, varvid dessa lärare kommer att ha en undervisning av sammanlagt drygt 3 000 timmar per läsår. Härigenom kommer arvoden åt timlärare för en undervisning av omkring 1 000 timmar att inbesparas.

Polisutbildningskommittén har föreslagit, att en av lärarna i juridiska ämnen placeras i lönegrad Ca 35 och de båda övriga i Ca 33. Jag kan icke tillstyrka att befattningarna uppflyttas i lönegrad eller uppföres på ordinarie stat. Samtliga lärare bör sålunda placeras i Ce 31.

Undervisningsskyldigheten för envar av skolans båda heltidsanställda lärare i ordningspolis- resp. kriminalpolitjänst, vilka båda uppbär arvoden å f. n. 17 496 kronor för år, utgör även omkring 1 000 timmar för läsår. Undervisningen vid stockholmskolan kommer vid bifall till mina förslag att omfatta omkring 2 200 timmar i ordningspolitjänst och 4 000 timmar i kriminalpolitjänst. Med hänsyn till önskvärdheten av att även i dessa ämnen den mycket stora användningen av timlärare nedbringas och då härigenom endast en måttlig kostnadsökning uppkommer, vill jag föreslå, att ytterligare en lärare i ettvarvt av förevarande ämnen måtte få anställas. För att vinna en bättre anpassning till den lön vederbörande har å egen tjänst, än vad nu är fallet, och för att undvika att arvodena tid efter annan behöver omräknas vill jag föreslå, att arvodet bestämmes så, att det kommer att utgöra ersättning för mistad lön å innehavd befattning — denna har hittills alltid varit ordinarie polismanstjänst — jämte ett särskilt tillägg å 1 800 kronor för år.

Beträffande förslagen om kanslipersonalens och laboratoriebitrådets löneställning samt inrättandet av en ny tjänst som expeditionsvakt är jag icke beredd tillstyrka kommitténs förslag om inrättande av ordinarie befattningar. Med beaktande därjämte av de jämkningar i lönegradshänseende, som statens lönenämnd i sitt remissyttrande föreslagit, bör på kansliet finnas en förste kansliskrivare i lönegrad Ce 17, en kontorist i lönegrad Ce 13 samt tre tjänster i den för bitrådespersonal gällande befodringsgången jämte en expeditionsvakt i lönegrad Ce 11. För det nuvarande laboratoriebitrådet föreslås placering i lönegrad Ce 12 såsom institutionsvaktmästare.

Avdelningsskolorna bör som tidigare förestås av arvodesavlönade föreståndare, varvid arvode såsom hittills bör utgå med 300 kronor per avdelning. För expeditionellt biträde åt föreståndarna räknar jag även med oförändrad anvisning av 250 kronor per avdelning. Undervisningen

vid avdelningsskolorna bör helt ombesörjas av timlärare såsom även nu är fallet.

Vad gäller ersättningen till timlärare torde en höjning av arvodena vara nödvändig. Jag kan dock i denna del icke ansluta mig till polisutbildningskommittén och polisskolestyrelsen, som föreslagit, att timarvodena höjes från f. n. högst ca 14 kronor i konstapelsklassen och 16 kronor i högre klasser till högst 20 resp. 25 kronor. Höjningen torde få begränsas så, att arvode må utgå med högst 15 resp. 20 kronor, dock med rätt för styrelsen att till lärare med akademisk utbildning eller däremot svärande kvalifikationer även i konstapelsklassen höja arvodet till högst sistnämnda belopp. Styrelsen torde även eljest undantagsvis få medge högre arvoden. Enligt vad jag inhämtat tillhör flertalet av skolans nuvarande mer än 200 timlärare nyssnämnda kategorier, medan de övriga till större delen utgöres av polisbefäl. Utan en höjning av arvodena i enlighet med vad nu föreslagits torde det ställa sig svårt för skolan att förvärva timlärare med erforderliga kvalifikationer.

Vid bifall till dessa förslag beräknar jag kostnaderna för timlärararvoden till omkring 427 000 kronor. Genomföres icke förslaget om inrättande av 3 nya tjänster som heltidslärare erfordras ytterligare i runt tal 60 000 kronor.

Beträffande styrelsens förslag om en omfattande nyanskaffning av kriminalteknisk materiel och skrivmaskiner finner jag behovet härav vara styrkt. Nyanskaffningen torde emellertid utan olägenhet kunna slås ut på två budgetår. För budgetåret 1954/55 torde sålunda endast hälften av det för ändamålet begärda beloppet böra anvisas, varför erfordras anvisning av 45 000 kronor.

Jag övergår härefter till frågan om fördelningen mellan staten och polisdistrikten av vissa ersättningar, som enligt propositionen nr 75/1954 skall utgå till elever vid statens polis-skola.

Med få undantag torde eleverna i konstapelsklassen komma att äga uppbära det föreslagna arvodet om 10 kronor för dag jämte resekostnadsersättning och traktamente för resor vid utbildningens början och slut. Jag förutsätter nämligen, att endast i enstaka fall skall förekomma elever, som uppfyller förutsättningarna för att erhålla oavkortad lön m. m. under kursen. Vid bedömandet av frågan vem som skall bestrida kostnaderna för dessa arvoden bör bemärkas, att f. n. omkring 20 procent av eleverna före inträdet i skolan redovisar allenast tillfällig anställning inom polisväsendet. Anspråk på att något polisdistrikt skall bestrida arvodeskostnaderna för dessa elever kan därigenom icke rimligen framställas. Det torde därför få ankomma på staten att på lämpligt sätt deltaga i dessa kostnader. — Att landstingen, såsom polisutbildningskommittén ifrågasatt,

skulle deltaga i kostnader för polisutbildning, torde icke böra komma i fråga. — Därest staten skulle svara för arvoden för dessa elever och polisdistrikten för arvoden till övriga elever, kunde befaras, att polisdistriktens intresse av att inrätta rekryteringsbefattningar skulle motverkas. Sådana rekryteringsbefattningar finns på många håll, särskilt i de större polisdistrikten. Det skulle dessutom innebära en obillig börda för små polisdistrikt med ett fåtal tjänster. För att undanröja bl. a. dessa olägenheter vill jag föreslå, att staten svarar för arvoden till *samtliga* elever samt att vissa polisdistrikt på lämpligt sätt får deltaga i kostnaderna. De polisdistrikt, som bör deltaga i kostnaderna, är enligt min uppfattning de distrikt, som icke är berättigade till allmänt statsbidrag jämlikt 15 § 2 mom. lagen om polisväsendet i riket (polislagen), d. v. s. regelmässigt alla städer med en folkmängd överstigande 10 000. Deltagandet i de sammanlagda arvodeskostnaderna bör ske i enlighet med förhållandet mellan dessa polisdistrikts polispersonal för eget behov — d. v. s. bortsett från statspolisen — och hela rikets polispersonal. En norm sådan som nu angivits kommer givetvis att bli schematisk. I stort sett torde den dock bli rättvis de olika deltagande polisdistrikten emellan. Den kommer sannolikt i regel icke att innebära några större kostnadsökningar för dessa distrikt, utan fastmera i vissa fall besparingar, då flera polisdistrikt, särskilt större städer, betalar lön till polismännen under utbildningstiden. Detta torde däremot mera sällan vara fallet i de statsbidragsberättigade polisdistrikten. Att jag anser mig böra undantaga dessa distrikt från att deltaga i kostnaderna har jämväl sin grund i att de belopp, som skulle komma i fråga för dem, i många fall skulle bli tämligen obetydliga.

En särskild fördel med det nu föreslagna systemet för bestridandet av arvodeskostnaderna är, att statspolisstädernas utbildningskostnader för den del av dessa städers polispersonal, som utgöres av statspolis, kommer att falla på staten. Starkt missnöje råder sedan länge bland de städer, som är skyldiga att tillhandahålla statspolis, med att bidrag icke lämnas till utbildningskostnaderna. Jag finner kritiken i viss mån berättigad och det har därför synts mig lämpligt att nu söka undanröja anledningen till missnöjet samtidigt som nuvarande frivilliga bidragsgivning genom det föreslagna statliga avlöningsreglementet avlöses av tvingande ersättningsregler. Jag vill även erinra om att statspolisen genom vid 1953 års riksdag beslutad och nu föreslagen utökning kommer att utgöra en betydande del av rikets och framför allt statspolisstädernas polisstyrka. I t. ex. Luleå är statspolisavdelningen redan större än stadens för eget behov avsedda polisstyrka.

Med hänsyn till att förslaget om åläggande för vissa polisdistrikt att deltaga i utbildningskostnaderna innebär nya skyldigheter för dessa polisdistrikt, kommer jag att särskilt anmäla förslag om härav föranledd ändring i polislagen.

Resekostnadsersättning och traktamente för resor vid utbildningens bör-

jan och slut, som kan uppskattas till ca 30 000 kronor om året, föreslår jag helt skola bestridas av staten.

Kungl. Maj:t synes böra få meddela de särskilda bestämmelser rörande utbetalning av arvode m. m., som föranledes av att elev, som innehar minst 36 anställningsmånader vid polisväsendet, skall vara berättigad till oavkortad lön m. m. under kursen ävensom av det i berörda proposition nr 75 övergångsvis framlagda förslaget om valfrihet under vissa förutsättningar för elev i konstapelsklassen att i stället för arvode åtnjuta vissa andra förmåner.

Med det beräknade utbildningsbehovet för budgetåret 1954/55 av 690 elever i konstapelsklassen skulle de föreslagna arvoden under kursens 147 dagar uppgå till i runt tal ($690 \times 147 \times 10$) 1 010 000 kronor. Av rikets till omkring 8 500 man beräknade polispersonal beräknas 8 procent belöpa på statspolisen, 29 procent på de enligt 15 § 2 mom. polislagen statsbidragsberättigade polisdistrikten samt återstående 63 procent på de icke statsbidragsberättigade polisdistrikten. Härav skulle följa, att sistnämnda polisdistrikt skulle ha att till staten inbetala 63 procent av de sammanlagda arvodeskostnaderna, vilket i runt tal skulle utgöra 635 000 kronor. Å staten torde sålunda komma att falla omkring 375 000 kronor.

De administrativa bestämmelser, som erfordras rörande tillämpningen av vad nu föreslagits, kommer jag att anmäla särskilt till Kungl. Maj:t.

De utgifter, som föranledes av vad nu förordats, bör, såsom riksräkenskapsverket föreslagit, upptagas under ett särskilt anslag. Detta bör benämnas: Statens polis-skola: Utbildningsarvoden m. m. och ges förslagsanslags natur. Anslaget beräknas för budgetåret 1954/55 till (375 000 + 30 000) 405 000 kronor, varvid förutsättes att förut omnämnda ersättningar från polisdistrikten tages till uppbörd under anslaget.

De polismän, som uttages till deltagande i andra kurser vid statens polis-skola än konstapelsklassen, torde regelmässigt ha mer än 36 anställningsmånader vid polisväsendet, i följd varav de enligt förslaget till statligt avlöningsreglemente för polispersonalen kommer att vara berättigade till oavkortad lön och traktamente under kurstiden samt resekostnadsersättning och traktamente för färd till och från kurs. De kostnader, som härigenom kommer att uppstå, kan för genomgång av överkonstapels- och kommissarietklassen beräknas till omkring ($5\,350 + 3\,000 + 150$) 8 500 kronor resp. ($3\,350 + 1\,675 + 75$) 5 100 kronor per elev.

Polisdistrikten utbetalar f. n. i stor utsträckning lön, helt eller delvis, till personal, som bevisar förevarande kurser vid polis-skolan. Åtagandet, som är fullt frivilligt, kombineras regelmässigt med återbetalningsskyldighet, därest vederbörande polisman före viss tid, vanligen 5 år, lämnar sin anställning i polisdistriktet. Traktamente under kurstiden eller reseförmåner utgår vanligen icke.

De förmåner under kurstiden, vilka enligt förslaget till avlöningsreglemente skall utgå till ifrågavarande polispersonal, innebär en avsevärd förbättring gentemot vad f. n. gäller. I princip anser jag, att det bör ankomma på polisdistrikten att bestrida kostnaderna härför. Beträffande de polisdistrikt, där befälstjänster vanligen icke finns inrättade, kan emellertid ifrågasättas, om icke statsverket skäligen bör lämna ett väsentligt bidrag till ifrågavarande kostnader. Dessa polisdistrikt har nämligen icke i och för sig något intresse av att personalen genomgår befälsutbildning vid polisskolan, varjämte man får räkna med att personalens syfte med att förskaffa sig utbildningen är att därigenom förvärva kompetens för att söka högre tjänst i annat polisdistrikt. Genom att återbetalningsskyldighet för under kurstid uppburna förmåner, jämlikt grunderna för det föreslagna avlöningsreglementet icke kommer att tillåtas, bortfaller möjligheten för polisdistrikten att efter genomgången kurs hålla kvar personalen genom att föreskriva sådan återbetalningsskyldighet. De polisdistrikt, som av mig närmast åsyftas, är de, som jämlikt 15 § 2 mom. polislagen är berättigade till allmänt statsbidrag om 50 procent för avlöning till ordinarie polismän, d. v. s. landskommuner samt regelmässigt städer och köpingar med en folkmängd understigande 5 000 invånare. I dessa polisdistrikt utgår visserligen 50 procents statsbidrag även å avlöning, som utbetalas till ordinarie befattningshavare under tjänstledighet för deltagande i förevarande kurser. Detta bidrag synes emellertid av nyss antydda skäl icke vara tillfyllest. Jag föreslår därför, att statsbidraget för avlöningskostnaderna till polismän i dessa distrikt, som genomgår överkonstapels- eller kommissarieklassen i polisskolan, måtte höjas till 90 procent samt att samma bidrag måtte utgå å traktamentet under kurs samt å reseförmånerna i samband härmed. Vad nu sagts torde böra gälla varje polisdistrikt, vari helt eller delvis ingår kommun, som är berättigad till allmänt statsbidrag med 50 procent jämlikt 15 § 2 mom. polislagen.

Antalet elever från förevarande polisdistrikt kan i medeltal för år uppskattas till 50. Statens merkostnader i statsbidrag beräknas till i runt tal 5 000 kronor per elev. Sammanlagt skulle alltså förslaget tarva en ökad medelsanvisning av $(50 \times 5\,000)$ 250 000 kronor, som torde böra belasta anslaget Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m. Bidragen enligt detta anslag utgår kalenderårsvis i efterskott. För budgetåret 1954/55 kommer bl. a. av detta skäl mindre än hälften av den beräknade kostnaden att belasta anslaget. Någon uppräknings av den i statsverkspropositionen föreslagna medelsanvisningen å anslaget synes icke vara erforderlig.

De statsbidrag, som nu angivits, bör utgå vid all tjänstledighet för beivrande av undervisning vid polisskolan, som icke avser deltagande i undervisning i konstapelsklassen, sålunda även vid deltagande i fortbildnings-

och specialkurser. Då sådana kurser icke kommer att anordnas under budgetåret 1954/55, har några kostnader härför icke beräknats.

De administrativa föreskrifter, som föranledes av vad jag nu föreslagit, torde få anmälas i särskild ordning för Kungl. Maj:t.

Av skäl, som jag angivit vid behandlingen av frågan om fördelningen av kostnaderna för utbildningsarvodena för eleverna i konstapelsklassen, finner jag det angeläget, att statspolisstädernas kostnader för utbildning i övrigt vid statens polisskola av den del av dessa städers polispersonal, som utgöres av statspolis, i fortsättningen i princip skall bestridas av statsverket. En lämplig beräkningsgrund för statens deltagande i dessa kostnader synes mig vara att låta statspolisstads sammanlagda kostnader för förevarande utbildning slutligt bäras av staten i enlighet med förhållandet mellan antalet befälstjänster vid statspolisen i staden och hela antalet befälstjänster i staden.

Antalet befälstjänster vid statspolisen kan beräknas utgöra omkring 18 procent av hela antalet befälstjänster i statspolisstädernas poliskårer. Antalet elever i överkonstapels- och kommissarieklasserna från statspolisstäderna kan uppskattas till 165 per läsår. Dessa städers kostnader för löner, traktamenten och reseförmåner för angivet antal elever kan beräknas till ca 1 330 000 kronor. 18 procent härav, eller ca 240 000 kronor, skulle alltså utgöra den på staten fallande delen, som bör belasta anslaget Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten. För budgetåret 1954/55 synes med hänsyn till statsbidragsbestämmelsernas utformning icke hela den beräknade kostnaden komma att belasta anslaget. Någon uppräknig av anslaget synes icke vara erforderlig.

Statens deltagande i statspolisstädernas utbildningskostnader bör icke endast avse kostnader för utbildning i överkonstapels- och kommissarieklasserna utan även kostnader för deltagande i föreslagna specialkurser; fortbildningskurser torde icke vara erforderliga för statspolisens verksamhet och kan därför här lämnas åsido. Då specialkurser icke kommer att anordnas under budgetåret 1954/55, har några kostnader härför icke beräknats.

De ändringar i kungörelsen den 24 november 1932 (nr 532) angående statsbidrag till polisväsendet, som föranledes av vad jag nu föreslagit, torde få anmälas till Kungl. Maj:t i särskild ordning.

Jag övergår härefter till att behandla **a n s l a g s b e h o v e t t i l l s t a t e n s p o l i s s k o l a** för budgetåret 1954/55.

Vad först angår **a v l ö n i n g s s t a t e n** beräknar jag anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän på följande sätt. Vid skolan skall finnas en rektor i lönegrad Cp 14. Kostnaden härför upptages till 20 700 (+ 1 700) kronor.

Under posten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, beräknar jag för arvoden åt ledamöter och suppleanter i polisskolans styrelse 1 500 kronor. Arvode till sekreterare i skolstyrelsen upptages till 1 800 kronor. Arvodena till föreståndarna för avdelningsskolorna i Norrköping, Malmö, Göteborg, Örebro, Gävle och Luleå uppskattas till sammanlagt 5 400 kronor. Årsarvoden till fyra heltidsanställda lärare i polisiära ämnen beräknas uppgå till 73 700 kronor. För ersättningar till timplärare erfordras 427 000 kronor. Ersättningar till författare av läroböcker för polisskolans behov upptages oförändrat till 3 000 kronor. Anslagsposten kommer alltså att uppgå till (1 500 + 1 800 + 5 400 + 73 700 + 427 000 + 3 000) ca 513 000 (+ 198 000) kronor.

Anslagsposten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal beräknar jag på följande sätt. Vid skolan skall finnas tre lärare i juridiska ämnen i lönegrad Ce 31, en förste kansliskrivare i Ce 17, en kontorist i Ce 13, en institutionsvaktmästare i Ce 12, en expeditionsvakt i Ce 11 samt tre skrivbiträden i den för sådan personal gällande befordringsgången. Kostnaden för avlöning av dessa tjänstemän uppgår till (16 000 + 15 000 + 15 000 + 8 100 + 6 300 + 6 300 + 5 600 + 5 000 + 5 000 + 4 700) 87 000 kronor. Kostnaden för expeditionellt biträde vid avdelningsskolorna upptages till 4 500 kronor. Härutöver erfordras medel för arvoden till vissa materieluppbördsmän samt för övertids- och vikariatsersättningar med tillhoppa 1 600 kronor. Posten bör sålunda uppföras med (87 000 + 4 500 + 1 600) 93 100 (+ 24 100) kronor.

För rörligt tillägg torde böra beräknas 57 200 (+ 12 200) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (20 700 + 513 000 + 93 100 + 57 200) 684 000 (+ 236 000) kronor.

Vad härefter avser o m k o s t n a d s s t a t e n beräknar jag för sjukvård det med hänsyn till den utökade personalen något förhöjda beloppet 1 000 (+ 500) kronor. Reseersättningarna bör till följd av det utökade antalet avdelningsskolor med därav följande behov av inspektionsresor och andra resor uppräknas till 6 000 (+ 3 500) kronor. Även posten för expenser måste höjas med hänsyn till genom decentraliseringen samt större antal elever och avdelningar ökade kostnader för telefonavgifter, städning, lyse m. m. Jag beräknar kostnaderna för expenser till 33 500 (+ 10 000) kronor. Såsom jag förut anmärkt bör eventuella kostnader för hyresersättningar bestridas av statens allmänna fastighetsfond. Beträffande anslagsposten för övriga utgifter har jag, såsom framgått av det föregående, förordat nyanskaffning av kriminalteknisk materiel och skrivmaskiner för 45 000 kronor. I övrigt bör posten, som för budgetåret 1953/54 uppgår till 159 500 kronor, uppräknas med hänsyn till den utökade kursverksamheten. Denna föranleder ökade kostnader för läroböcker och annan undervisningsmateriel, studiebesök, utbildning i vapnens bruk och stridstaktik m. m. med

tillhopa 34 500 kronor. För anskaffande av möbler till vissa av de föreslagna avdelningsskolorna upptages 12 500 kronor. Anslagsposten i dess helhet beräknas till (45 000 + 159 500 + 34 500 + 12 500) 251 500 (+ 92 000) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (1 000 + 6 000 + 33 500 + 251 500) 292 000 (+ 106 000) kronor.

Beträffande anslaget för utbildningsarvoden m. m. upptages detta i enlighet med vad i det föregående beräknats till 405 000 kronor. Anslaget är nytt.

Viss del av kostnaderna för statens polisskolas avlönings- och omkostnadsanslag samt anslaget till utbildningsarvoden m. m. bör avräknas mot automobilskattemedlen. Med hänvisning till vad härom anförts i den på hemställen av chefen för finansdepartementet framlagda propositionen nr 112/1954 bör å dessa anslag av automobilskattemedel avräknas 85 000, 40 000 resp. 44 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- 1) godkänna de grunder för utbildning av polispersonal m. m., vilka jag i det föregående förordat;
- 2) godkänna följande personalförteckning för statens polisskola:

Tjänstemän å ordinarie stat:

Befattning	Lönegrad
1 rektor	Cp 14
2 kontorsbiträden	Ca 8

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 25:

3 lärare (i juridiska ämnen)	Ce 31;
------------------------------	--------

- 3) godkänna följande avlöningsstat för statens polis-skola, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	20 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	513 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	93 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	57 200

Summa förslagsanslag kronor 684 000;

Kungl. Maj:ts proposition nr 175.

- 4) för budgetåret 1954/55 under elfte huvudtiteln anvisa
- a) till *Statens polisskola: Avlöningar* ett förslagsanslag av 684 000 kronor, därav 85 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen;
 - b) till *Statens polisskola: Omkostnader* ett förslagsanslag av 292 000 kronor, därav 40 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen; samt
 - c) till *Statens polisskola: Utbildningsarvoden m. m.* ett förslagsanslag av 405 000 kronor, därav 44 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:
Roland Kindblom.